

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

М. А. Дем'янчук

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ

Практикум

для студентів економічних спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ОДЕСА
ОНУ
2021

УДК 368 (076)
Д329

*Рекомендовано науково-методичною радою
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
Протокол № 4 від 17 червня 2021 року.*

Рецензенти:

Маслій Наталя Дмитрівна – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Томілін Олексій Олександрович – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавської державної аграрної академії.

Дем'янчук М. А.

Д329 Страхові послуги: практикум для студентів економічних спеціальностей першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / М. А. Дем'янчук. – Одеса: Одес. нац. ун. ім. І.І. Мечникова, 2021. – 106 с.
ISBN 978-617-689-432-2

Практикум з навчальної дисципліни «Страхові послуги» містить методичні вказівки до виконання практичних робіт та виконання індивідуально-дослідних завдань. Практичні роботи містять сукупність завдань і вправ, що сприяють формування вмінь та навичок на основі набутих знань. Методичні вказівки до виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань містять вимоги до структури та оформлення роботи, а також варіанти завдань, що складаються із трьох теоретичних питань, тестів та задачі.

Практикум з дисципліни «Страхові послуги» допоможе у засвоєнні теоретичних знань та формуванні практичних навичок у сфері страхування та розрахований на студентів економічних спеціальностей (072 Фінанси, банківська справа та страхування, 051 Економіка, 073 Менеджмент), аспірантів, викладачів, керівників підприємств та всіх тих, хто вивчає ринок страхових послуг.

УДК 368 (076)

ISBN 978-617-689-432-2

© Дем'янчук М. А., 2021

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021

ЗМІСТ

Передмова	5
РОЗДІЛ 1. Методичні вказівки до виконання практичних робіт	9
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти формування та розвитку страхового ринку з урахуванням елементів одноосібності	11
<i>Практична робота 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації</i>	12
<i>Практична робота 2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування</i>	16
<i>Практична робота 3. Страхування життя та пенсій</i>	22
<i>Практична робота 4. Страхування від нещасних випадків</i>	29
<i>Практична робота 5. Медичне страхування</i>	35
<i>Практична робота 6. Страхування майна і відповідальності громадян</i>	40
Змістовий модуль 2. Тенденції надання страхових послуг суб'єктам господарювання та відповідальності за ними	45
<i>Практична робота 7. Сільськогосподарське страхування</i>	46
<i>Практична робота 8. Страхування технічних ризиків</i>	51
<i>Практична робота 9. Страхування кредитних і фінансових ризиків</i>	55
<i>Практична робота 10. Наземне транспортне страхування</i>	59

<i>Практична робота 11. Морське страхування.....</i>	64
<i>Практична робота 12. Авіаційне страхування.....</i>	69
<i>Практична робота 13. Страхування підприємницьких ризиків.....</i>	74
РОЗДІЛ 2. Методичні вказівки до виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.....	79
Варіанти індивідуального навчально-дослідного завдання.....	81
Фонд тестових завдань до варіантів індивідуального навчально-дослідного завдання.....	87
Задачі до варіантів індивідуального навчально-дослідного завдання.....	95
Відповіді до фонду тестових завдань.....	101
Список рекомендованої літератури.....	102

ПЕРЕДМОВА

*Краще мати якісну страховку і
не користуватися нею, аніж
навпаки*

Олена Олександрівна Гавва

*Страховка – це парашут, якщо у
Вас його немає в потрібний
момент, більше він Вам не
знадобиться*

Смільян Морі

В умовах загострення рівня ризиковості проведення підприємницької діяльності, що зумовлено факторами різного характеру, а також необхідності захисту від непередбачуваних подій громадян, важливими стають питання страхового захисту. Страхові компанії виконують важливу функцію в економічному розвитку країни, головним завданням яких є захист фізичних та юридичних осіб від ймовірних збитків у разі настання страхових подій за допомогою реалізації страхових послуг. Тому страхові послуги є невід'ємною частиною успішної діяльності, ефективного функціонування та добробуту. При цьому дуже важливим є питання підвищення рівню обізнаності про страхові послуги та продукти серед споживачів.

Дисципліна «Страхові послуги» є однією з профілюючих дисциплін в програмі підготовки фахівців за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» та професійно-орієнтованою дисципліною в програмах підготовки фахівців інших економічних спеціальностей у закладах вищої освіти. Вона спрямована на формування знань теорії та практики страхових послуг; розуміння економічної сутності, функції, ролі та сфери застосування страхових послуг як ефективного інструменту захисту громадян і юридичних осіб в різних сферах економіки від можливих ризиків та збитків; формування на цій основі загальних та професійних компетентностей щодо застосування страхових послуг в обґрунтуванні рішень з мінімізації ризиків діяльності суб'єктів ринку. Передумовою вивчення дисципліни є вивчення та розуміння основ мікроекономіки, макроекономіки, теорії грошей та кредиту, фінансів, страхування.

Метою вивчення дисципліни «Страхові послуги» є отримання студентами поглиблених знань щодо змісту та організації роботи страховиків по забезпеченню потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах.

Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів вищої освіти з основ правильного розуміння та формування цілісного уявлення про потребу та сутність страхової послуги, обов'язковий та добровільний характер страхових послуг; правове забезпечення ринку страхових послуг; цивілізоване ставлення до особистого та колективного майна, власного здоров'я та життя, відповідальності перед третіми особами.

Предметом дисципліни є вивчення комплексу цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування загальних і спеціальних компетентностей та програмних результатів, передбачених робочою навчальною програмою у відповідності до структури навчальної дисципліни.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усь ого	у тому числі				Усь ого	у тому числі			
		Л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти формування та розвитку страхового ринку з урахуванням елементів одноосібності										
Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації	6	2	2		2	6	1	1		4
Тема 2. Порядок укладення та ведення страхової угоди	6	2	2		2	4				4
Тема 3. Страхування життя та пенсій	7	2	3		2	6	1	1		4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 4. Страхування від нещасних випадків	7	2	3		2	6				6
Тема 5. Медичне страхування	6	2	2		2	6	1	1		4
Тема 6. Страхування майна і відповідальності громадян	6	2	2		2	6				6
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>38</i>	<i>12</i>	<i>14</i>		<i>12</i>	<i>34</i>	<i>3</i>	<i>3</i>		<i>28</i>
Змістовий модуль 2. Тенденції надання страхових послуг суб'єктам господарювання та відповідальності за ними										
Тема 7. Сільськогосподарське страхування	6	1	2		3	6	1	1		4
Тема 8. Страхування технічних ризиків	6	1	2		3	6				6
Тема 9. Страхування кредитних і фінансових ризиків	7	2	2		3	8	1	1		6
Тема 10. Автотранспортне страхування	7	2	2		3	8	1	1		6
Тема 11. Морське страхування	6	1	2		3	6	1	1		4
Тема 12. Авіаційне страхування	6	1	2		3	6				6
Тема 13. Страхування підприємницьких ризиків	6	2	2		2	8	1	1		6
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>44</i>	<i>10</i>	<i>14</i>		<i>20</i>	<i>48</i>	<i>5</i>	<i>5</i>		<i>38</i>
Усього годин	82	22	28		32	82	8	8		66
ІНДЗ	8				8	8				8
Усього годин:	90	22	28		40	90	8	8		74

РОЗДІЛ 1

Методичні вказівки до виконання практичних робіт

Змістовий модуль 1

Теоретико-методологічні
аспекти формування та
розвитку страхового ринку з
урахуванням елементів
одноосібності

Практична робота 1

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати термінологію зі страхових послуг; розуміти економічну необхідність надання страхових послуг фізичним і юридичним особам, формування попиту на страхові послуги, переваги, недоліки і особливості застосування видів продаж страхових послуг; знати вимоги законодавства до страхових посередників.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Дайте характеристику сучасному стану страхового ринку України.
2. Перелічіть основні проблеми, що існують на сьогоднішній день у сфері страхування.
3. Розкрийте сутність терміну «страхова послуга».
4. Які особливості має страхова послуга?
5. Розкрийте сутність маркетингових заходів у страхуванні.
6. Охарактеризуйте види добровільного страхування, які існують в Україні.
7. Охарактеризуйте види обов'язкового страхування, які існують в Україні.
8. Які канали збуту страхових послуг використовують страхові компанії?
9. Дайте визначення аварійному комісару.
10. Охарактеризуйте основні етапи процесу реалізації страхової послуги та їх особливості.

2. Дискусія на тему: «Доведіть, що страхування є одним із засобів захисту від негативних наслідків науково-технічного прогресу».

3. Завдання на логічне мислення: Обґрунтуйте необхідність проведення маркетингових заходів вітчизняними страховиками. Які маркетингові заходи, на Вашу думку, є найбільш ефективними для страхових компаній?

Практичні завдання

Завдання 1.1. Визначте особливості страхових послуг

Ознака	Особливість

Завдання 1.2. Визначте класифікацію страхових продуктів за вказаними класифікаційними ознаками

Класифікація страхових продуктів	
За способом споживання	
За тривалістю споживання	
За рівнем інноваційної спрямованості	
Залежно від попиту	

Завдання 1.3. Охарактеризувати канали продажу страхових продуктів

Канали продажу	
Офісний канал продажу	
За допомогою страхових посередників	
Шляхом використання Інтернет-майданчиків	
Через Пули, Бюро, Консорціуми	

Тестові завдання

1.1. Страхова послуга належить до категорії:

- а) фінансових послуг;
- б) юридичних послуг;
- в) аудиторських послуг;
- г) соціальних послуг.

1.2. Відповідно до чинного законодавства страховою діяльністю не можуть займатися такі форми підприємств:

- а) акціонерне товариство закритого типу;
- б) командитне товариство;
- в) товариство з обмеженою відповідальністю;
- г) підприємство з 100 %-им іноземним капіталом.

1.3. Обов'язковим видом страхування є

- а) страхування майна (крім врожаю) у державних сільськогосподарських підприємствах;
- б) страхування майна громадян;
- в) страхування пасажирів на міських маршрутах;
- г) страхування пасажирів залізничного транспорту.

1.4. Асортимент послуг страхового ринку – це:

- а) кількість договорів страхування;
- б) перелік видів страхування, якими може скористатися страхувальник;
- в) перелік обов'язкових видів страхування, якими може скористатися страхувальник;
- г) кількість страхових компаній на ринку.

1.5. Страхові агенти – це:

- а) юридичні особи або громадяни, які зареєстровані в установленому порядку як суб'єкти підприємницької діяльності та здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у страхуванні від свого імені на підставі брокерської угоди з особою, яка має потребу у страхуванні як страхувальник;
- б) юридичні особи або громадяни, які діють від імені та за дорученням страховика і виконують частину його страхової діяльності, діють у його інтересах за винагороду на підставі договору доручення із страховиком;
- в) юридичні особи, створені згідно з Законом України «Про господарські товариства» з урахуванням, передбачених ним особливостей, а також ті, що одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності;
- г) юридичні особи та дієздатні громадяни, які уклали із страховиками договори страхування або є такими відповідно до законодавства України.

1.6. Страхові брокери – це?

- а) юридичні особи або громадяни, які зареєстровані в установленому порядку як суб'єкти підприємницької діяльності та здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у страхуванні від свого імені на підставі брокерської угоди з особою, яка має потребу у страхуванні як страхувальник;
- б) юридичні особи або громадяни, які діють від імені та за дорученням страховика і виконують частину його страхової діяльності, діють у його інтересах за винагороду на підставі договору доручення із страховиком;
- в) юридичні особи, створені згідно з Законом України «Про господарські товариства» з урахуванням, передбачених ним особливостей, а також ті, що одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності;
- г) юридичні особи та фізичні громадяни, які уклали із страховиками договори страхування або є такими відповідно до законодавства України.

1.7. Страховий брокер може надавати такі види послуг:

- а) розширення клієнтської бази шляхом залучення споживачів до страхування;
- б) у разі настання страхового випадку підготовка документів для врегулювання питань про збитки;
- в) надання послуг з оцінки страхових ризиків, а також експертних послуг;
- г) усі відповіді є вірними.

1.8. Страховий агент не може надавати такі види послуг:

- а) відмінні від посередницьких страхових послуг;
- б) у разі настання страхового випадку підготовка документів для врегулювання питань про збитки;
- в) надання послуг з оцінки страхових ризиків, а також експертних послуг;
- г) отримання страхових платежів.

1.9. Що не є етапом реалізації страхової послуги:

- а) аквізиція;
- б) укладання договору страхування;
- в) контроль за об'єктом страхування;
- г) урегулювання питань щодо завданих збитків.

1.10. До професійних оцінювачів ризику відносять наступних суб'єкти страхового ринку:

- а) страховик;
- б) аварійний комісар;
- в) диспашер;
- г) андеррайтер.

Практична робота 2

ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати загальні положення про загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Фонд соціального страхування України (ФСС); розуміти права, обов'язки та відповідальність застрахованих осіб і роботодавця як страхувальника; вміти застосовувати положення загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, а також від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання; розуміти необхідність проведення контролю та нагляду у сфері соціального страхування.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Дайте характеристику загальнообов'язковому соціальному страхуванню, його об'єктів та суб'єктів, видів, ризиків та страхових випадків, принципів.

2. Які завдання виконує ФСС та його робочі органи?

3. Назвіть джерела формування та використання коштів ФСС.

4. Визначте права та обов'язки роботодавців як страхувальників.

5. Розкрийте права та обов'язки застрахованих осіб.

6. Визначте особливості загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

7. Визначте особливості загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

8. Хто здійснює контроль та нагляд у сфері соціального страхування?

2. Дискусія на тему: «Обґрунтуйте необхідність проведення соціального страхування».

3. Приклад розв'язання задачі: Працівник перебував на лікарняному з 23 лютого по 3 березня поточного року. Його заробітна плата за останній рік становить: січень – 8800 грн., лютий – 8800 грн., березень – 9100 грн., квітень – 9100 грн., травень – 9100 грн., червень – 13600 грн., липень – 5100 грн., серпень – 3200 грн., вересень – 9200 грн., жовтень – 9100 грн., листопад – 9200 грн., грудень – 9200 грн., січень – 9300 грн. Виходячи із записів трудової книжки страховий стаж роботи складає 6 років і 4 місяці. Обчислити лікарняні. Обов'язково зазначити розмір середньоденної заробітної плати, розмір лікарняних за рахунок підприємства та ФСС.

Розв'язок:

1) середньоденна заробітна плата:

$$\frac{8800 + 9100 + 9100 + 9100 + 13600 + 5100 + 3200 + 9200 + 9100 + 9200 + 9200 + 9300}{28 + 31 + 30 + 31 + 30 + 31 + 31 + 30 + 31 + 30 + 31 + 30} = \frac{104000}{365} = 284,93 \text{ грн.}$$

2) розмір лікарняних, враховуючи стаж – 70 %

а) оплата перших п'яти днів за рахунок підприємства (з 23 лютого по 27 лютого):

$$284,93 \text{ грн.} \cdot 5 \text{ днів} \cdot 0,7 = 997,26 \text{ грн.}$$

б) допомога за рахунок Фонду соціального страхування (з 28 лютого по 3 березня):

$$284,93 \text{ грн.} \cdot 5 \text{ днів} \cdot 0,7 = 997,26 \text{ грн.}$$

Усього нараховано лікарняних – 1994,52 грн.

Висновок: розмір середньоденної заробітної плати становить 284,93 грн. Всього працівнику нараховано лікарняних 1994,52 грн., з них за рахунок підприємства – 997,26 грн., за рахунок ФСС – 997,26 грн.

Практичні завдання

Для розв'язання задачі 2.2 використовувати статтю 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»

Задача 2.1. Працівник перебував на лікарняному з 28 травня по 17 червня 23 лютого по 3 березня поточного року. Його заробітна плата за останній рік становить: січень – 13000 грн., лютий –

12500 грн., березень – 14000 грн., квітень – 9000 грн., травень – 8500 грн., червень – 13500 грн., липень – 9000 грн., серпень – 10000 грн., вересень – 11000 грн., жовтень – 13000 грн., листопад – 15000 грн., грудень – 14000 грн., січень – 16000 грн., лютий – 14000 грн., березень – 11000 грн., квітень – 13000 грн., Виходячи із записів трудової книжки страховий стаж роботи складає 10 років і 4 місяці. Обчислити лікарняні. Обов'язково зазначити розмір середньоденної заробітної плати, розмір лікарняних за рахунок підприємства та ФСС.

Задача 2.2. 20 листопада минулого року стався нещасний випадок на виробництві в результаті якого загинув чоловік. Розрахувати страхові виплати, які повинні виплатити його вдові, якщо на його утриманні перебували дружина, 2 дитини віком 3 та 5 років, а також 14 грудня жінка народила ще одну дитину. Розрахунок вести за кожною виплатою.

Задача 2.3. Співробітниця принесла на підприємство лікарняний листок у зв'язку із вагітністю та пологами (2 дитини), виписаний з 25 березня поточного року. Заробітна плата співробітниці за останній рік становила: січень – 7800 грн., лютий – 7800 грн., березень – 8100 грн., квітень – 8100 грн., травень – 7000 грн., червень – 10500 грн., липень – 7000 грн., серпень – 8500 грн., вересень – 8500 грн., жовтень – 8700 грн., листопад – 8700 грн., грудень – 8500 грн., січень – 8500 грн., лютий – 8800 грн. Визначити суму допомоги по вагітності і пологах. Обов'язково зазначити розмір середньоденної заробітної плати, розмір лікарняних за рахунок підприємства та ФСС.

Тестові завдання

2.1. Соціальне страхування – це:

- а) система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України;
- б) обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактору чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть;

в) орган, який здійснює керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичним страхуванням, провадить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно із затвердженим статутом;

г) період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування.

2.2. Нещасний випадок – це:

а) система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України;

б) обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактору чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть;

в) орган, який здійснює керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичним страхуванням, провадить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно із затвердженим статутом;

г) період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування.

2.3. Фонд соціального страхування України – це:

а) система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України;

б) обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактору чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть;

в) орган, який здійснює керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

та медичним страхуванням, провадить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно із затвердженим статутом;

г) період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування.

2.4. Страховий стаж – це:

а) система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України;

б) обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактору чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть;

в) орган, який здійснює керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичним страхуванням, провадить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно із затвердженим статутом;

г) період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування.

2.5. Видами соціального страхування є:

а) страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;

б) страхування від нещасного випадку;

в) медичне;

г) всі відповіді є вірними.

2.6. Об'єкт соціального страхування – це:

а) застрахована особа, члени її сім'ї або інша особа, страхувальник та страховик;

б) страховий ризик та страховий випадок, із настанням яких у застрахованих осіб (членів їх сімей, інших осіб) виникає право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги залежно від видів соціального страхування;

в) всі відповіді є вірними.

2.7. Суб'єкти соціального страхування – це:

а) страховий ризик та страховий випадок, із настанням яких у

застрахованих осіб (членів їх сімей, інших осіб) виникає право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги залежно від видів соціального страхування;

б) застрахована особа, члени її сім'ї або інша особа, страхувальник та страховик;

в) всі відповіді є вірними.

2.8. Страховим ризиком за соціальним страхуванням від нещасного випадку є:

а) обставини, внаслідок яких може статися нещасний випадок або професійне захворювання;

б) обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть тимчасово втратити засоби існування та потребувати матеріального забезпечення або надання соціальних послуг;

в) нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання, що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму; нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення застрахованим нормативних актів про охорону праці;

г) подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи, членів її сім'ї або іншої особи на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг.

2.9. Страховим ризиком за соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності є:

а) обставини, внаслідок яких може статися нещасний випадок або професійне захворювання;

б) обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть тимчасово втратити засоби існування та потребувати матеріального забезпечення або надання соціальних послуг;

в) нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання, що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму; нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення застрахованим нормативних актів про охорону праці;

г) подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи, членів її сім'ї або іншої особи на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг;

2.10. Страховиком соціального страхування є:

а) Фонд соціального страхування України;

б) Пенсійний фонд України;

в) Фонд соціального захисту інвалідів.

Практична робота 3

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ТА ПЕНСІЙ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати та розуміти необхідність, значення та зміст страхового захисту життя і пенсій громадян, особливості сучасного розвитку страхування життя і пенсій; знати види страхування життя і пенсій, обсяги страхової відповідальності, строки страхування; знати порядок визначення і сплати страхових внесків, організацію роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Які особливості притаманні сфері страхування життя?
2. У чому полягає сутність змішаного страхування життя.
3. Чи надає переваги страхування додаткової пенсії страхувальникам?
4. З якою метою використовуються таблиці смертності у сфері страхування життя?
5. Розкрийте основні положення системи пенсійного забезпечення України.
6. За яким критерієм відрізняється страхування дітей та весільне страхування від змішаного страхування життя?
7. Які специфічними особливості притаманні змішаному страхуванню життя?

2. Дискусія на тему: «Які заходи, на Ваш погляд, необхідно проводити страховим компаніям зі страхування життя з метою нарощення клієнтської бази?».

При розв'язанні задач щодо страхування життя необхідно використовувати дані таблиці смертності (таблиця 3.1) та наступні формули:

Брутто-ставка обчислюється за наступними формулами:

$$1) T_B = T_H + H_0$$

де T_H – нетто-ставка, H_0 – навантаження у грн.

$$2) T_B = \frac{T_H \cdot 100}{100 - H_0}$$

H_0 – навантаження у %

Нетто-ставка на випадок смерті для особи віком x при страхуванні на n років розраховується за формулою:

$${}_nA_x = \frac{d_x \cdot v + d_{x+1} \cdot v^2 + \dots + d_{x+n-1} \cdot v^n}{L_x \cdot S}$$

де ${}_nA_x$ – одноразова нетто-ставка по страхуванню на випадок смерті;

d_x – число осіб, що помирають у віці x (табл. 3.1 та 3.2);

v – множники, що дисконтують, для відповідних років страхування (табл. 3.3 та 3.4);

L_x – число осіб при вступі в страхування (табл. 3.1 та 3.2);

S – страхова сума.

Нетто-ставка на випадок дожиття для особи віком x при страхуванні на n років розраховується за формулою:

$${}_nE_x = \frac{L_{x+n} \cdot v^n}{L_x \cdot S}$$

Розрахунок річної тарифної ставки проводимо за формулою:

$$T_P = \frac{T_B}{\alpha}$$

α – коефіцієнт розстрочки, постнумерандо (табл. 3.1 та 3.2).

Таблиця 3.1. Таблиця смертності

X	L_x	d_x	q_x	P_x
<1	100000	870	0,0087	0,99130
1-4	99130	140	0,00141	0,99859
5-9	98990	115	0,00116	0,99884
10-14	98875	132	0,00133	0,99866
15-19	98743	301	0,00305	0,99695
20-24	98442	549	0,00557	0,99442
25-29	97893	902	0,00922	0,99079
30-34	96991	1482	0,01528	0,98472
35-39	95509	1920	0,0201	0,97990
40-44	93589	2495	0,02666	0,97334
45-49	91094	3211	0,03525	0,96475
50-54	87883	4317	0,04912	0,95088
55-59	83566	5884	0,07041	0,92959
60-64	77682	7758	0,09986	0,90013
65-69	69924	10022	0,14333	0,85667
70-74	59902	12310	0,20549	0,79450
75-79	47592	14056	0,29533	0,70466
80-84	33536	13560	0,40432	0,59566
85-89	19976	10949	0,54807	0,45189
90-94	9027	6086	0,67413	0,32580
95-99	2941	2276	0,77366	0,22611
100+	655	655	1	0,00000

X – вікові групи населення;

L_x – кількість осіб, що доживає до кожного наступного віку;

d_x – кількість осіб, що помирає у віці X;

q_x – ймовірність смерті в наступному році для особи віком X;

P_x – ймовірність для особи віком X дожиття до віку X+1.

Таблиця 3.2. Коефіцієнт розстрочки (постнумерандо)

Термін страхування	Вік			
	20	30	40	50
5	4,55	4,54	4,51	4,45
10	8,45	8,41	8,3	8,06
15	11,77	11,67	11,43	10,91
20	14,59	14,41	13,96	13,07

Таблиця 3.3. Таблиця дисконтуючих множників

Число років, n	Дисконтуючі множники при:		
	i = 0,03 (3 %)	i = 0,04 (4 %)	i = 0,05 (5 %)
1	0,97087	0,96154	0,95238
2	0,94260	0,92456	0,90703
3	0,91514	0,83900	0,86384
4	0,88849	0,85480	0,82270
5	0,86261	0,82193	0,78353
10	0,74409	0,67556	0,61391
14	0,66112	0,57748	0,50507
15	0,64186	0,55526	0,48102
18	0,59739	0,49363	0,41552
20	0,55368	0,45639	0,37689
23	0,50669	0,40573	0,32557
30	0,41199	0,30832	0,23138
40	0,30656	0,20829	0,14205
50	0,22811	0,14071	0,08720

Таблиця 3.4. Тарифи зі страхування від нещасних випадків
(% від страхової суми на рік)

Група ризику професії	Термін дії страхового захисту		
	24 год. на добу	У період перебування на роботі, 1 год. в дорозі до місця роботи, 1 год. в дорозі з місця роботи	У період перебування на роботі
1	0,52	0,45	0,39
2	0,65	0,59	0,52
3	1,04	0,98	0,91
4	1,56	1,5	1,43

3. Приклад розв'язання задачі: Особа у віці 45 років страхується на строк 15 років. Провести розрахунок брутто-ставки на 100 грн. страхової суми на дожиття за договором страхування зі страхової суми 100 000 грн. При цьому частка навантаження в брутто-ставці складає 10 %, а річну норму дохідності прийняти 4 %.

Розв'язок:

- 1) Нетто-ставка на випадок дожиття для особи віком x при страхуванні на n років розраховується за формулою:

$$L_{x+n} = L_{45+15} = L_{60} = 77682;$$

$$L_x = L_{45} = 91094; v^n = 0,55526$$

$${}_{15}E_{45} = \frac{77682 \cdot 0,55526}{91094 \cdot 100} = \frac{43133,71}{9109400} = 0,004735 \text{ грн}$$

2)

- 3) Розрахунок брутто-ставки:

$$T_B = \frac{T_N \cdot 100}{100 - H_0} = \frac{0,004735 \cdot 100}{100 - 10} = 0,005261 \text{ грн}$$

Висновок: відповідно до умови задачі брутто-ставка на 100 грн страхової суми на дожиття за договором страхування людини у віці 45 років на строк 15 років становить 0,005261 грн.

Практичні завдання

Задача 3.1. Особа у віці 53 роки страхується на 10 років. Розрахуйте нетто-ставку на 100 грн страхової суми зі страхування на випадок смерті, ставка інвестиційного доходу становить 3 %.

Задача 3.2. Провести розрахунок нетто-ставки на 100 грн страхової суми зі страхування на випадок смерті особи віком 47 років, якщо термін страхування складає 18 років. При цьому дисконтуючий множник визначається за 4% ставкою інвестиційного доходу.

Задача 3.3. Розрахуйте нетто-ставку на 100 грн страхової суми за договором страхування на дожиття особи у віці 40 років. Відомо, що термін страхування складає 23 роки, дисконтуючий множник визначається за 5 % ставкою інвестиційного доходу.

3.8. Страхування до вступу в шлюб відноситься до:

- а) пенсійного страхування;
- б) страхування життя;
- в) рентного страхування;
- г) страхування ануїтетів.

3.9. Мінімальний термін дії договору страхування при проведенні операцій зі страхування життя визначається:

- а) страховиком;
- б) страхувальником;
- в) Уповноваженим органом з питань нагляду за страховим ринком;
- г) Кабінетом Міністрів України.

3.10. Викупна сума – це:

- а) страхова сума, що вказується у договорах страхування життя;
- б) страхова премія;
- в) сума, що виплачується страхувальникові за вирахуванням витрат на ведення справи чи достроковому припинення дії договору страхування життя;
- г) страхова виплата.

Практична робота 4

СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: розуміти необхідність, значення та зміст страхового захисту громадян від нещасних випадків, особливості сучасного розвитку страхування від нещасних випадків; знати форми й види страхування від нещасних випадків, обов'язкові та добровільні види страхування від нещасних випадків, умови щодо відмови у виплаті страхових сум, строки страхування, порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати; вміти визначати суб'єктів страхування, обсяги страхової відповідальності, розміри страхових сум, розміри страхових премій та порядок їх сплати, розміри страхових відшкодувань та виплат.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Дайте визначення поняттю «нещасний випадок».
2. На яких умовах страхуються пасажирів від нещасних випадків на транспорті?
3. Які критерії відбору ризику використовуються страховими компаніями при укладанні договору страхування від нещасного випадку?
4. Які можливі наслідки нещасного випадку для страхувальника?
5. Перелічить обов'язкові види страхування від нещасних випадків.
6. Які дії повинен виконати страхувальник при настанні події, визначеної договором добровільного страхування від нещасних випадків?
7. Які фактори впливають на розмір страхових платежів за умов страхування від нещасних випадків?

2. Аналітичне завдання: Наведіть 5 переваг страхової послуги за страхування від нещасних випадків страхової компанії «А» порівняно зі

страхової послугою компанії «В». Відповідь аргументуйте та підтвердите прикладами.

3. Приклад розв'язання задачі: Громадянка Широкова А. А. уклала договір добровільного страхування від нещасних випадків для себе, чоловіка і дитини віком 13 років. На кожну застраховану особу встановлено страхову суму 200 000 грн., а страхові тарифи диференційовані залежно від віку і виду професійної діяльності для дорослих: для дітей віком від 10 до 18 років 0,4 % від страхової суми, дорослих – 0,2 %. Страхові виплати залежать від ступеня втрати здоров'я. У разі смерті застрахованої особи від нещасного випадку страхова компанія забезпечує 100 %, набуття інвалідності I групи – 90 %, II групи – 80 %, III – групи 60 % від страхової суми. Якщо застрахована особа втрачає тимчасово працездатність, то страхова виплата становить 0,5 % від страхової суми щоденно, але в цілому не більше її половини. Необхідно визначити страховий платіж та страхову виплату на кожну застраховану особу за умови, що в результаті випадкового гострого отруєння харчовими продуктами чоловік став інвалідом III групи, а дитина та мати хворіли кожна на 35 днів.

Розв'язок:

1) страховий платіж

дитина: $C_{\text{п}} = 200000 \cdot 0,004 = 800$ грн

дорослі: $C_{\text{п}} = 2 \cdot 200000 \cdot 0,002 = 800$ грн

2) страхові виплати

лікарняний матері та дитини:

$C_{\text{в}} = 2 \cdot 35 \cdot 0,005 \cdot 200000 = 70000$ грн

встановлення чоловіку інвалідності III групи:

$C_{\text{в}} = 0,6 \cdot 200000 = 120000$ грн

Висновок: сукупний страховий платіж сім'ї становить 1600 грн. Сукупне страхове відшкодування внаслідок страхового випадку становить 190000 грн.

Практичні завдання

Задача 4.1. Розрахувати страховий внесок виробничого підприємства за договором колективного страхування від нещасних випадків та страхові виплати на основі таких даних: кількість застрахованих осіб – 3500 чол.; страхова сума на кожну особу –

100 000 грн.; страховий тариф становить 2 % від страхової суми; термін страхування – 1 рік; корегувальний коефіцієнт в залежності від кількості застрахованих за одним договором страхування – 0,6. В результаті страхового випадку тимчасово втратило працездатність 280 осіб на 30 днів, набути інвалідності III групи – 40 осіб, II групи – 14 осіб, I групи – 5 осіб, померти внаслідок нещасного випадку – 2 особи. Договором передбачено, що страхова компанія зобов'язується у разі смерті застрахованої особи виплатити 100 000 грн, інвалідності I групи – 80 000 грн., II групи – 70 000 грн., III групи – 50 000 грн., тимчасової втрати працездатності по 0,5 % від страхової суми щоденно, але в цілому не більше половини страхової суми.

Задача 4.2. За січень місяць поточного року через касу автовокзалу було подано квитків на суму 500 тис. грн., з них 20 % на маршрути приміського сполучення, 40 % на маршрути міжміського в межах області і 40 % на маршрути міжобласного сполучення. Визначити максимальний розмір страхових платежів, які має перерахувати підприємство страховій компанії за договором обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті.

Задача 4.3. Визначити: а) суму страхового платежу за обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті персоналу, якщо на автотранспортному підприємстві працює 150 водіїв; б) суму страхових виплат за кожним із нижченаведених випадків: смерть водія в дорожньо-транспортній пригоді; під час інших аварій один водій набув інвалідності III групи, а два водія тимчасово втратили працездатність і лікувались 30 днів.

Задача 4.4. Громадянка Іваненко О. І. уклала індивідуальний договір страхування від нещасних випадків терміном на один рік на суму 50 000 грн. Через три місяці після укладання договору страхувальник під час сильної ожеледиці зламала ногу і перебувала на лікарняному протягом 68 днів. Ще через три місяці Іваненко О. І. випадково отруїлась парами фарби і лікувалась у лікарні 35 днів. Розрахувати розмір страхової виплати за страховими випадками за умови, що за кожен добу тимчасової непрацездатності страхова компанія виплачує по 0,5 % від страхової суми щоденно, але в цілому не більше від її половини. Умовна франшиза за договором становить 7 днів тимчасової непрацездатності.

4.10. Вік не впливає на збільшення ризику від нещасного випадку.

- а) вірно; б) невірно.

4.11. Підставою для встановлення третьої групи інвалідності є стійкі, помірної важкості функціональні порушення в організмі, зумовлені захворюванням, наслідками травм або вродженими дефектами, що призвели до помірно вираженого обмеження життєдіяльності, в тому числі працездатності, які потребують соціальної допомоги і соціального захисту.

- а) вірно; б) невірно.

4.12. Підставою для встановлення другої групи інвалідності є стійкі, значно вираженої важкості функціональні порушення в організмі, зумовлені захворюванням, травмою або вродженим дефектом, що призводять до значного обмеження життєдіяльності людини, неспроможності до самообслуговування і викликають потребу в постійному, що не регулюється, сторонньому нагляді, догляді чи допомозі.

- а) вірно; б) невірно.

4.13. Ступінь втрати здоров'я не впливає на величину страхової суми, що виплачується застрахованій особі за наслідками нещасного випадку.

- а) вірно; б) невірно.

4.14. Безстрокова інвалідність означає постійну інвалідність, під якою розуміють фізичні або функціональні втрати, які наносять застрахованому непоправної шкоди.

- а) вірно; б) невірно.

4.15. Основною метою добровільного страхування від нещасних випадків є відшкодування застрахованому збитків, отриманих внаслідок нещасного випадку, що не може бути відшкодовано за обов'язковими видами страхування.

- а) вірно; б) невірно.

4.16. Лише 50 % страхової суми виплачується спадкоємцям у випадку смерті страхувальника.

- а) вірно; б) невірно.

4.17. Страхові компанії при укладанні договорів ураховують такі чинники: професію та умови роботи застрахованої особи; вік та стан здоров'я; час і місце дії договору страхування, географічну територію дії договору страхування; кількість одночасно застрахованих при колективному страхування.

а) вірно; б) невірно.

4.18. *Обов'язкову форму страхування від нещасних випадків встановлює кожний страховик окремо.*

а) вірно; б) невірно.

4.19. *При страхуванні нещасних випадків на транспорті, для пасажирів страховий захист починає діяти від моменту купівлі квитка на транспортний засіб.*

а) вірно; б) невірно.

4.20. *Види обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків: медичне страхування; на транспорті; працівники відомчої та сільської пожежної охорони і члени добровільних пожежних дружин; життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини.*

а) вірно; б) невірно.

4.21. *При страхуванні нещасних випадків на транспорті, для пасажирів страховий захист припиняється після виходу з транспортного засобу.*

а) вірно; б) невірно.

4.22. *Страховий тариф при транспортному страхуванні становить 0,18 % від страхової суми, розмір якої від 2011 р. 6000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

а) вірно; б) невірно.

4.23. *При страхуванні пасажирів усіх видів транспорту міжнародних сполучень страховий платіж включається у вартість квитка й утримується з пасажирів транспортною організацією у розмірі 5 % вартості проїзду в іноземній валюті.*

а) вірно; б) невірно.

4.24. *Страхова сума виплачується не пізніше 10 діб від дня одержання необхідних документів через касу страховика або перераховується на розрахунковий рахунок, зазначений у заяві, відповідно до рівня неоподаткованого мінімуму доходів громадян.*

а) вірно; б) невірно.

4.25. *Страховим випадком на транспорті є аварія, навіть, якщо вона без наслідків для здоров'я пасажирів.*

а) вірно; б) невірно.

Практична робота 5

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати та розуміти необхідність, зміст, особливості і сучасний стан медичного страхування; знати форми проведення медичного страхування та їх особливості, суб'єкти страхування і відносини між ними, строки страхування, порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати, права й обов'язки сторін страхових відносин, умови й особливості укладання договору страхування; вміти визначати суб'єктів медичного страхування, їх обсяги страхової відповідальності, розміри страхових сум, розміри страхових премій та порядок їх сплати, розміри страхових відшкодувань та виплат із медичного страхування.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Перелічить основні системи організації охорони здоров'я та дайте їм характеристику.

2. Проаналізуйте зарубіжний досвід існуючих систем фінансування охорони здоров'я та порівняйте з системою фінансування охорони здоров'я в Україні.

3. Які Ви знаєте категорії страхового захисту осіб, що від'їжджають за кордон?

4. Що таке асистування та які завдання виконують асистанські компанії?

5. Дайте характеристику основним умовам добровільного медичного страхування.

6. Дайте характеристику програм добровільного медичного страхування деяких українських страхових компаній.

2. Аналітичне завдання: Наведіть 5 переваг страхової послуги за добровільним медичним страхуванням страхової компанії «А» порівняно зі страховою послугою компанії «В». Відповідь аргументуйте та підтвердіть прикладами.

3. Приклад розв'язання задачі: Утримання і лікування одного хворого обходиться лікувальному закладу в середньому у 21 000 грн. За рік лікувальний заклад обслуговує 16 000 хворих за рік. Бюджетне

фінансування становить 35 %. Якою буде сума страхового платежу страхувальника, коли їх кількість становитиме 100 000 чоловік, а страхова сума дорівнює сумі вартості лікування одного хворого. При цьому брутто-платіж утримує в собі 30 % навантаження і нетто-ставку. Додатково визначити величину страхового платежу за умови відсутності бюджетного фінансування.

Розв'язок:

1) сума необхідного страхового резерву:

$$C_p = 16000 \cdot 21000 = 336\,000 \text{ тис. грн}$$

2) сума страхового резерву, враховуючи бюджетне фінансування:

$$C_p = 336\,000 - 336\,000 \cdot 0,35 = 218\,400 \text{ тис. грн}$$

3) розмір страхового нетто-платежу при 16000 хворих:

$$H_0 = \frac{218\,400}{16000} = 13650 \text{ грн}$$

4) розмір страхового нетто-платежу при 100 тис. хворих:

$$H_0 = \frac{218\,400}{100\,000} = 2184 \text{ грн}$$

5) розмір страхового брутто-платежу при 16 тис. хворих:

$$T_6 = 13650 \cdot 1,3 = 17745 \text{ грн}$$

6) розмір страхового брутто-платежу при 100 тис. хворих:

$$T_6 = 2184 \cdot 1,3 = 2839,2 \text{ грн}$$

7) розмір страхового брутто-платежу при 16 тис. хворих за відсутності бюджетного фінансування:

$$H_0 = 21\,000 \text{ грн}; T_6 = 21\,000 \cdot 1,3 = 27\,300 \text{ грн}$$

7) розмір страхового брутто-платежу при 100 тис. хворих за відсутності бюджетного фінансування:

$$H_0 = \frac{336\,000}{100\,000} = 3360 \text{ грн}; T_6 = 3360 \cdot 1,3 = 4368 \text{ грн}$$

Висновок: сума необхідного страхового резерву становить 336 000 грн, сума необхідного страхового резерву, враховуючи бюджетне фінансування – 218 400 грн; розмір страхового нетто-платежу при 16000 хворих становить 13650 грн, а розмір страхового брутто-платежу при 16 тис. хворих – 17745 грн; розмір страхового нетто-платежу при 100 тис. хворих становить 2184 грн, розмір страхового брутто-платежу при 100 тис. хворих – 2839,4 грн; розмір страхового брутто-платежу при 16 тис. хворих за відсутності бюджетного фінансування становить 27300 грн, при 100 тис. хворих – 4368 грн.

Практичні завдання

Задача 5.1. Страхова компанія уклала договір з виробничим підприємством на добровільне медичне страхування 1000 працівників. Середня вартість обслуговування в поліклініці, з якими страхова компанія має договір, складає 3400 грн. В середньому за рік за медичною допомогою звертається кожна десята, лікується в стаціонарних умовах кожна тридцята застрахована особа. Середня вартість лікування одного хворого в стаціонарах, з якими страхова компанія має договір, становить 6700 грн. Накладні витрати медичної страхової компанії на здійснення страхування з розрахунку на одного застрахованого складають в середньому 150 грн., запланований прибуток – 20 %. Розрахувати річний страховий внесок виробничого підприємства на колективне медичне страхування.

Задача 5.2. Приватне підприємство «Троянда» уклало договір добровільного медичного страхування 100 працівників за програмою «Економ», що розгалужується на три програми: «Стаціонарне лікування» (страхова сума 200 000 грн.), «Швидка медична допомога» (страхова сума 300 000 грн.), «Амбулаторно – поліклінічне лікування» (страхова сума 30 000 грн.). Існує ймовірність отримання допомоги за програмою «Стаціонарне лікування» кожним п'ятдесятим, за програмою «Швидка медична дорога» – кожним двадцятим, а за програмою «Амбулаторно-поліклінічне лікування» – кожним п'ятим застрахованим. Витрати на ведення справи на одну застраховану особу складають 10 % від витрат на лікування, прибуток – 30% від собівартості страхової послуги. Визначити сукупний страховий внесок приватного підприємства і страховий внесок на одну застраховану особу.

Тестові завдання

5.1. *В світі склалося два типи систем фінансового забезпечення охорони здоров'я: Канадська, яка базується переважно на приватних джерелах; Східноєвропейська, яка базується на суспільних фондах охорони здоров'я.*

а) вірно; б) невірно.

5.2. *Основна особливість медичного страхування – це його адресність, тобто фінансування медичних заходів не загалом, а спрямованих на конкретного громадянина.*

а) вірно; б) невірно.

5.3. *За формою проведення медичне страхування має обов'язковий та добровільний характер.*

а) вірно; б) невірно.

5.4. *До суб'єктів медичного страхування відносяться: Страховики; Страхувальники; Застраховані.*

а) вірно; б) невірно.

5.5. Для обов'язкового медичного страхування характерне те, що сплата страхувальником внесків здійснюється у встановлених розмірах і у встановлений час, а рівень страхового забезпечення однаковий для всіх застрахованих.

а) вірно; б) невірно.

5.6. Об'єкт медичного страхування – страховий ризик пов'язаний з тимчасовою втратою працездатності.

а) вірно; б) невірно.

5.7. Для обов'язкового медичного страхування характерне те, що сплата страхувальником внесків здійснюється у встановлених розмірах і у встановлений час, а рівень страхового забезпечення різний для всіх застрахованих.

а) вірно; б) невірно.

5.8. Суть медичного страхування полягає в тому, що відносно за невелику плату страхувальник отримує право на обслуговування в медичних закладах за рахунок страхового фонду страхової компанії.

а) вірно; б) невірно.

5.9. Страховим випадком визнається звернення страхувальника (застрахованого) під час дії договору страхування до медичної установи зі скаргами на здоров'я, без винятку на всі симптоми захворювання

а) вірно; б) невірно.

5.10. Обов'язкова форма медичного страхування має риси соціального страхування, оскільки порядок його проведення визначається державним законодавством.

а) вірно; б) невірно.

5.11. Страхувальники, фізичні особи, мають право укласти договір лише на свою користь.

а) вірно; б) невірно.

5.12. Відносини між суб'єктами добровільного медичного страхування будуються на основі договору страхування, що укладається між страховиком та страхувальником, та договір про надання медичних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним медичним страхуванням, що укладається між страховиком і закладом охорони здоров'я.

а) вірно; б) невірно.

5.13. При медичному страхуванні громадян, які виїжджають за кордон обсяг страхового захисту може бути обраний за полісом, який поділяється на дві категорії: А, В.

а) вірно; б) невірно.

5.14. При укладанні добровільного медичного страхування,

страховик сам обирає програму для страхувальника.

- а) вірно; б) невірно.

5.15. Assistance insurame – страхування невідкладної допомоги.

- а) вірно; б) невірно.

5.16. Страхова сума, у межах якої страховик несе відповідальність щодо виплат, визначається вартістю обраної страховиком для страхувальника програми добровільного медичного страхування.

- а) вірно; б) невірно.

5.17. Страхова компанія здійснює страхову виплату шляхом перерахунку вартості лікування на рахунок застрахованої особи.

- а) вірно; б) невірно.

5.18. До форм виплат страхового відшкодування відносять сервісні та компенсаційні виплати.

- а) вірно; б) невірно.

5.19. Страховик контролює лише відповідність виставлених рахунків передбаченим договором переліку послуг, але якість наданих послуг медичною установою він не контролює.

- а) вірно; б) невірно.

5.20. Асистанс – перелік послуг, які надаються в потрібний момент через медичне, соціальне і фінансове сприяння.

- а) вірно; б) невірно.

5.21. Асистанс передбачає страховий захист не тільки застрахованих осіб, а й забезпечення ефективної діяльності страхової компанії, сприяючи якісному та швидкому наданню послуг щодо медичної допомоги застрахованим особам, які перебувають за межами країни.

- а) вірно; б) невірно.

5.22. Обсяг страхової відповідальності за договором добровільного медичного страхування визначається переліком страхових випадків, при настанні яких у страховика виникає обов'язок зробити страхову виплату.

- а) вірно; б) невірно.

5.23. Добровільне медичне страхування за строками укладення договору поділяється на короткострокове, середньострокове, довгострокове.

- а) вірно; б) невірно.

5.24. Медичне страхування осіб, які подорожують у різних справах за кордон, реалізується як з використанням послуг асистанських компаній, так і без них.

- а) вірно; б) невірно.

Практична робота 6

СТРАХУВАННЯ МАЙНА І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГРОМАДЯН

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: розуміти необхідність і значення страхового захисту майна громадян; знати сучасний стан страхування особистої власності громадян, види послуг страхових компаній громадянам – власникам майна, суб'єкти та об'єкти страхування, види й форми страхування, виключення із страхування, пільги страхувальників; вміти розраховувати обсяги страхової відповідальності, страхову суму та страхові платежі, суму франшизи, збитки, розміри страхового відшкодування зі страхування будівель і споруд, що належать громадянам, домашнього майна, тварин у господарствах громадян, інших видів майна громадян від інших ризиків, страхового захисту відповідальності громадян перед третіми особами, особистої відповідальності власників будівель, особистої відповідальності власників домашніх тварин, професійної та інших видів відповідальності громадян.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Які системи страхового забезпечення використовуються при укладанні договору страхування майна громадян?
2. Які види майна, що належить фізичним особам, не приймають на страхування страховики?
3. Які існують у договорі страхування майна громадян обмеження щодо виплати страхового відшкодування?
4. Чим обумовлена необхідність запровадження обов'язкового страхування відповідальності власників собак?
5. Хто є страхувальником за умов обов'язкового страхування відповідальності власників зброї перед третіми особами?

2. Дискусія на тему: «Які, на Вашу думку, ризики зі страхування майна і відповідальності потребують обов'язкового страхування для підвищення добробуту?».

3. Приклад розв'язання задачі: Під час затоплення водою із сусіднього приміщення в квартирі було повністю знищено електропобутову техніку, яку господар завчасно застрахував від комплексу ризиків, у тому числі дії води. Техніка придбана 1 рік тому на суму 70000 грн, корисний строк використання – 15 років. Розрахуйте суму збитку та страхового відшкодування при використанні системи страхування за «першим ризиком», якщо встановлено безумовну франшизу у розмірі 7 %.

Розв'язок:

- 1) відсоток зносу електропобутової техніки: $\frac{1}{15} \cdot 100 = 6,67\%$;
- 2) оцінка електропобутової техніки з урахуванням зносу:
 $70\,000 \text{ грн} \cdot \frac{100-6,67}{100} = 65\,331 \text{ грн}$;
- 3) розмір збитку: 65331 грн, оскільки техніку знищено повністю;
- 4) безумовна франшиза: $70\,000 \cdot 0,07 = 4900 \text{ грн}$
- 5) страхове відшкодування: $65\,331 - 4\,900 = 60\,431 \text{ грн}$

Висновок: сума збитку страхувальника з урахуванням зносу електропобутової техніки складає 65331 грн. Розмір страхового відшкодування з урахування безумовної франшизи складає 60 431 грн.

Практичні завдання

Задача 6.1. Громадянин застрахував своє майно на випадок крадіжки й пограбування. Страховий тариф за цим ризиком становить 0,58 %. Майно застраховане на 80 тис. грн. у розмірі 100 % вартості. В договорі зазначено безумовну франшизу в розмірі 9 %. Під час пограбування викрадено майна на суму 48 тис. грн, у тому числі ювелірних виробів загальною вартістю 15 тис. грн. Визначте розмір страхового платежу, збитки громадянина та страхового відшкодування.

Задача 6.2. Громадянин застрахував своє майно на 70 000 грн. за системою пропорційної відповідальності при оціночній його вартості 100 000 грн. Під час пожежі у будинку було знищено: акції загальною вартістю 5 000 грн., меблі вартістю 35 000 грн., комп'ютер, залишкова вартість якого становить 4 000 грн., предмети релігійного культу вартістю 1 500 грн. Громадянин мав загальний договір майнового страхування та спеціальний договір, за яким було застраховано комп'ютер та побутова техніка. Вартість ремонту та

відновлення будинку складає 25 000 грн. Розрахувати збитки страхувальника та розмір страхового відшкодування.

Задача 6.3. Під час виконання службових обов'язків патрульними, у тому числі кінолога, стався страховий випадок, в результаті котрого знищено майно громадянина вартістю 13 000 грн та нанесено йому травми, лікування яких тривало 43 дні. Договір обов'язкового страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам, укладено правоохоронними органами на 3 роки. Визначити розмір страхового платежу за весь період дії договору страхування та страхового відшкодування.

Задача 6.4. Громадянин, який на законних підставах зберігає мисливську вогнепальну зброю, власником якої є юридична особа, уклав відповідно до чинного законодавства договір обов'язкового страхування цивільної відповідальності користувачів зброї. Договір укладений строком на 3 роки. Через 1,5 року після вступу договору в законну силу стався страховий випадок, у результаті якого заподіяно шкоду третім особам, а саме: дві особи померли; одна особа визнана інвалідом II групи; дві особи стали непрацездатними відповідно 120 та 180 днів; на суму 7800 грн. пошкоджене майно, балансова вартість якого складає 27 500 грн. Визначити розмір страхових внесків та суму страхових виплат за наслідками настання страхового випадку.

Тестові завдання

6.1. Яка з видів відповідальності не страхується?

- а) відповідальність товаровиробника за якість продукції;
- б) відповідальність за договором;
- в) моральна відповідальність;
- г) професійна відповідальність.

6.2. З терміном більше ніж на 1 рік може бути укладено страховий договір?

- а) зі страхування життя;
- б) зі страхування майна громадян;
- в) з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів;
- г) з особистого страхування від нещасного випадку на транспорті.

6.3. Яке майно фізичних осіб вважається пріоритетним?

- а) нерухоме майно, транспортні засоби;
- б) транспортні засоби; предмети щоденного вжитку;
- в) сільськогосподарські тварини; нерухоме майно;
- г) предмети щоденного вжитку, нерухоме майно.

6.4. Серед нижче наведених видів нерухомого майна фізичних осіб виберіть ті, що можуть бути охоплені страховим захистом:

- а) садові, дачні, житлові будинки, капітальні гаражі;
- б) тимчасова будівля, капітальний гараж;
- в) капітальний гараж, аварійні будівлі;
- г) аварійні будівлі, садові, дачні, житлові будинки.

6.5. Серед нижче наведених видів рухомого майна фізичних осіб виберіть ті, що можуть бути охоплені страховим захистом:)

- а) кімнатні квіти, готівка у вітчизняній та іноземній валюті;
- б) готівка у вітчизняній та іноземній валюті, килими і килимові покриття;
- в) килими і килимові покриття, предмети інтер'єру та меблі;
- г) речі, взяті напрокат.

6.6. Територія страхування у договорах страхування майна це:

- а) будь-яке місце знаходження домашнього майна;
- б) адреса, що вказана в договорі;
- в) юридична адреса страхової компанії;
- г) вірна відповідь відсутня.

6.7. Особливо дорогоцінне майно громадян страхується:

- а) за додатковим договором і в повній оцінці;
- б) за звичайним договором і в договірній вартості;
- в) за додатковим договором у договірній вартості;
- г) за звичайним договором у повній оцінці.

6.8. Що означає знецінення домашнього майна внаслідок страхового випадку?

- а) вартість знищеного майна;
- б) вартість втрати якості та цінності предмета через пошкодження майна;
- в) вартість викраденого майна;
- г) вартість втрати якості майна.

6.9. Величина збитку при частковому пошкодженні електрообутової техніки визначається:

- а) на рівні вартості ремонту;
- б) на рівні дійсної вартості;
- в) на рівні вартості ремонту з урахування ступеня зносу;
- г) на рівні втраченої цінності.

6.10. В якому році було запроваджено обов'язкове страхування відповідальності власників собак?

- а) в 2001 р.;
- б) в 2005 р.;
- в) в 2002 р.;
- г) в 2000 р.

Змістовий модуль 2

Тенденції надання страхових
послуг суб'єктам

господарювання та
відповідальності за ними

Практична робота 7

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати та розуміти економічні завдання страхування в сільському господарстві, розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції, форми й види страхування майна сільськогосподарських підприємств, характеристику страхових випадків; вміти визначати об'єкти та суб'єкти страхування, обсяги їхньої страхової відповідальності, вартість врожаю, розміри страхових сум, розміри страхових платежів та порядок їх сплати, збитки та розміри страхових відшкодувань та виплат із страхування врожаїв сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, сільськогосподарських тварин, будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Чим обумовлена потреба в обов'язковому страхуванні деяких видів майна сільськогосподарських підприємств? Які це види майна?

2. Чим спричинена необхідність в страховому захисті майна сільськогосподарських підприємств?

3. Яким чином розраховуються збитки за обов'язковим страхуванням врожаю?

4. За яких умов страхове відшкодування може бути не виплачено страхувальникові?

5. Проаналізуйте умови добровільного та обов'язкового страхування врожаю, вкажіть загальні риси та відмінності.

6. Які системи страхового відшкодування використовуються у добровільному страхуванні майна сільськогосподарських підприємств?

7. Перелічить основні умови обов'язкового страхування сільськогосподарських тварин.

8. Які тварини є об'єктом обов'язкового страхування? Чим спричинена необхідність впровадження такого виду страхування?

2. Аналітичне завдання: Наведіть приклади специфічних та нетрадиційних видів сільськогосподарського страхування, що відомі зі світової практики страхування.

Для розв'язання задач необхідно опрацювати наступні нормативні акти:

1) Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг «Про деякі питання здійснення страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1970-12#n8>

2) Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг «Стандартні страхові тарифи для страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1971-12#n4>

3) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та правил обов'язкового страхування сільськогосподарських тварин» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2003-%D0%BF>

3. Приклад розв'язання задачі: Протягом останніх п'яти років фермерське господарство з державною підтримкою страхувало врожай моркви на площі 500 га, середня врожайність – 480 ц/га. Страхувальник виявив намір укласти страхову угоду на наступний рік на таку саму площу посіву із встановленим рівнем покриття 70%. Ціна 1 ц моркви – 220 грн, страховий тариф – 7,8 %. Підприємство впродовж двох років має статус беззбиткового страхувальника. Визначити форму страхового захисту врожаю моркви, страхову вартість, страхову суму, страховий платіж та суму страхового відшкодування за умови, що внаслідок повені в господарстві фактично зібрано лише 210790 ц моркви.

Розв'язок:

1) страхова сума (страхова вартість врожаю)

$$500 \text{ га} \cdot 480 \frac{\text{ц}}{\text{га}} \cdot 220 \text{ грн} = 52\,800\,000 \text{ грн}$$

2) страховий платіж $52\,800\,000 \text{ грн} \cdot 0,078 \text{ грн} = 4\,118\,400 \text{ грн}$

3) збиток

$$\left(500 \text{ га} \cdot 480 \frac{\text{ц}}{\text{га}} - 210790 \text{ ц} \right) \cdot 220 \text{ грн} = 29210 \text{ ц} \cdot 220 \text{ грн} = 6\,426\,200 \text{ грн}$$

4) сума страхового відшкодування

$$6\,426\,200 \text{ грн} \cdot 0,70 = 4\,498\,340 \text{ грн}$$

Висновок: формою страхового захисту врожаю моркви є страхування сільськогосподарських культур; страхова сума (страхова вартість врожаю)– 52 800 000 грн., страховий платіж складає 4 118 400 грн та сума страхового відшкодування – 4 498 340 грн.

Практичні завдання

Задача 7.1. Осима пшениця висіяна на площі 70 га і пошкоджена градом. З метою збільшення виходу продукції сільськогосподарське підприємство з державною підтримкою підсіяло її таким же сортом. Врожай дав валовий збір 3000 ц. Середньорічна врожайність пшениці за попередні п'ять років складала 46 ц/га. Витрати на підсів склали 6800 грн. Ціна 1 ц пшениці – 2200 грн. Господарство знаходиться на території Одеської області. Страховий тариф відповідає встановленому чинному законодавству. Визначити страхову оцінку, страхову суму, страховий платіж, розмір збитку і величину страхового відшкодування.

Задача 7.2. Державне племінне господарство застрахувало згідно з вимогами чинного законодавства 590 племінних коней. Ринкова вартість кожної тварини 45 000 грн. Порядок встановлення страхової суми, величина страхового тарифу і франшизи відповідають чинним законодавчим вимогам. Крім того підприємство на момент укладання договору має статус беззбиткового страхувальника. Протягом дії договору одна тварина загинула внаслідок удару електричним струмом, а одна була частково травмована. Вартість лікування склали 5000 грн. Норматив виходу м'яса від живої ваги становить 50 %, вага тварини 900 кг. 300 кг м'яса було реалізовано на переробку за ціною 120 грн за 1 кг. Необхідно визначити страхову суму, страховий платіж, страхове відшкодування за загиблу та за травмовану тварину.

Задача 7.3. Визначити розмір збитку господарства від загибелі 85 % саду, якщо балансова його вартість складає 270,0 тис. грн., знос засаджень – 25 %. У якому розмірі виплатить страховик страхове відшкодування, якщо обсяг страхової відповідальності згідно з укладеним страховим договором становить 80 %.

Задача 7.4. В господарстві внаслідок стихійного випадку загинуло 53 голів кролів і вимушено забито на м'ясо 55 голів кролів.

Реалізовано м'яса 57 кг по ціні 90 грн і шкурок на суму 560 грн. На день стихійного лиха в господарстві було 560 кролів, балансова вартість яких 72800 грн. Визначити збиток і страхове відшкодування.

Тестові завдання

7.1. Який врожай не підлягає обов'язковому сільськогосподарському страхуванню?

- а) природні сінокоси;
- б) багаторічні насадження плодоносного віку, поза зоною офіційного землевпорядкування;
- в) сільськогосподарські культури, що посіяні на зелене добриво;
- г) вірні усі відповіді.

7.2. Об'єктом обов'язкового страхування є:

- а) врожай сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державних сільськогосподарських підприємств, зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарських підприємств усіх форм власності;
- б) тварини на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків;
- в) врожай сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарських підприємств усіх форм власності;
- г) вірної відповіді немає.

7.3. За умовами обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур страхова вартість врожаю визначається:

- а) шляхом множення середньої врожайності з 1 га за останні п'ять років на ціну 1 ц продукції;
- б) шляхом множення середньої врожайності з 1 га за останні п'ять років на ціну 1 кг продукції, та на фактичну площу, з якої збиратиметься врожай;
- в) шляхом множення середньої врожайності з 1 га за останні десять років на ціну 1 ц продукції та на фактичну площу, з якої збиратиметься врожай;
- г) вірної відповіді не має.

7.4. Страхуванню з державною підтримкою не підлягають:

- а) урожай сільськогосподарських культур, які впродовж трьох або більше років не давали урожаю при їх культивуванні;
- б) урожай багаторічних насаджень плодоносного віку, які не давали урожаю протягом останніх п'яти років;
- в) хворі сільськогосподарські тварини, птиця, кролі, хутрові звірі,

бджолосім'ї, водні біоресурси і тваринницька продукція, а також ті, що перебувають у зоні карантину або в зоні виникнення надзвичайних епізоотичних обставин;

г) вірні усі відповіді.

7.5. Страхова сума обов'язкового страхування тварин визначається:

а) за балансовою вартістю;

б) за ринковою вартістю;

в) за балансовою вартістю, але не повинна перевищувати ринкової вартості;

г) за вартістю, що страхувальник вказав у заяві.

7.6. Договором обов'язкового страхування тварин передбачається франшиза в розмірі:

а) 30 %;

б) 5 %;

в) 10 %;

г) 15 %.

7.7. Чи враховується франшиза при розрахунку страхової премії з добровільного страхування тварин?

а) так, завжди;

б) ні, ніколи;

в) за бажанням страхувальника;

г) вірної відповіді немає.

7.8. На які види тварин поширюється обов'язкове страхування?

а) лише на племінні та циркові тварини;

б) лише на циркові і зоопаркові тварини;

в) лише на зоопаркові тварини;

г) племінні, циркові і зоопаркові тварини віком від 1 року.

7.9. Страхова сума обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур визначається в розмірі вартості врожаю, яка обчислюється шляхом множення середньої врожайності з гектара за останній рік, за даними обліку страхувальника, на ціну 1 центнера продукції, що склалася за п'ять та на планову площу, із якої збиратиметься врожай.

а) вірно;

б) невірно.

7.10. Договір обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень укладається із страхування посівів однорічних сільськогосподарських культур, багаторічних культур, що дають урожай у рік посіву (садіння), а також культур у розсадниках не раніше терміну закінчення посіву (садіння) цих культур у регіоні.

а) вірно;

б) невірно.

Практична робота 8

СТРАХУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ РИЗИКІВ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: розуміти необхідність і призначення страхування технічних ризиків; знати види страхування технічних ризиків, зокрема будівельно-монтажних ризиків, машин і агрегатів від поломок, електронної техніки та комп'ютерних баз даних, післяпускових гарантійних зобов'язань; знати умови страхування та виключення із правил страхування; вміти визначати суб'єкти, об'єкти страхування і основи їхньої оцінки, обсяги страхової відповідальності, строки дії договору, розміри страхових сум, страхові тарифи та розміри страхових платежів, оцінювати збиток та страхове відшкодування.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. За яких причин набуває розвитку страхування технічних ризиків?
2. Які об'єкти охоплює страховий захист при укладанні договору страхування технічних ризиків?
3. Яким чином розраховується страхова сума та страховий тариф за умов страхування ризиків будівництва?
4. Розкрийте сутність страхування монтажних ризиків.
5. У чому полягає зміст страхування машин від поломки?
6. Дайте характеристику страхування електронного обладнання.
7. Дайте характеристику умов страхування будівельних ризиків.

2. Дискусія на тему: «Обґрунтуйте необхідність проведення страхування технічних ризиків».

При визначенні кінцевого страхового тарифу використовується наступна формула:

$$C_{Т/К} = C_6 \cdot K_1 \cdot K_2 \cdot \dots \cdot K_n$$

де C_6 – базовий страховий тариф,

$K_1, K_2 \dots K_n$ – поправочні коефіцієнти (додаткові фактори ризику).

3. Приклад розв'язання задачі: Генеральний підрядник уклав договір страхування ризиків будівельного підприємця від усіх ризиків зі страховою компанією «Захист» на весь період будівництва, включивши до страхової суми (5 млн. грн.) вартість об'єкта будівництва згідно проектно – кошторисної документації, вартість будівельних машин, обладнання та іншого майна будівельного майданчика. Базовий тариф складає 0,7 % від страхової суми. Визначити кінцевий страховий тариф і страхову премію з урахуванням додаткових факторів ризику:

1. Репутація проектувальника бездоганна – коефіцієнт 0,9.
2. Будівельний майданчик знаходиться в сейсмобезпечному районі – коефіцієнт 0,8.
3. Місце страхування наближено до місць скупчення людей – коефіцієнт 1,3.
4. Частота крадіжок вища за середню – коефіцієнт 1,4.
5. Рівень управління, дисципліни технологічно і трудової високий – коефіцієнт 1,0.
6. Безумовна франшиза встановлена – коефіцієнт 0,7.
7. Страхувальник має статус беззбиткового клієнта – коефіцієнт 0,9.

Розв'язок:

1) кінцевий страховий тариф:

$$0,7\% \cdot 0,9 \cdot 0,8 \cdot 1,3 \cdot 1,4 \cdot 1,0 \cdot 0,7 \cdot 0,9 = 0,58\%$$

2) страхова премія: $5\,000\,000 \cdot 0,0058 = 29\,000$ грн

Висновок: кінцевий страховий тариф становить 0,58 %, а страхова премія складає 29 000 грн.

Практичні завдання

Задача 8.1. Будівельна організація уклала договір страхування відповідальності будівельного підприємця від усіх ризиків на суму 12 млн. грн. на весь період проведення будівельних робіт. Базовий тариф становить 0,8 % від страхової суми. Поправочний коефіцієнт до тарифу, що враховує додаткові фактори ризику – 1,3. Протягом дії договору з майданчика викрадено будівельних матеріалів на суму 170 тис. грн, якщо в договорі зазначена умовна франшиза 1 %. Визначити страховий платіж і страхове відшкодування.

Тестові завдання

8.1. При страхуванні ризиків будівництва страховий захист починається, як правило:

- а) з моменту затвердження плану будівництва;
- б) з моменту початку будівельних робіт;
- в) з моменту завезення предметів на будівельний майданчик;
- г) всі вірні відповіді

8.2. Розмір страхового платежу при страхуванні ризиків будівництва залежить від:

- а) страхової суми;
- б) страхового тарифу;
- в) страхової суми, страхового тарифу і поправочного коефіцієнта;
- г) лише від поправочного коефіцієнта.

8.3. Коли закінчується відповідальність за обладнання будівельного майданчика та будівельні машини при страхуванні будівельного підприємця від усіх ризиків?

- а) після їх вивезення з будівельного майданчика;
- б) після прийняття об'єкта відповідальною комісією;
- в) після пуску споруди в експлуатацію;
- г) після закінчення терміну дії ліцензії на будівництво.

8.4. Чи включається ризик зберігання матеріалу на монтажному майданчику під час монтажу при страхуванні монтажних ризиків ?

- а) ні;
- б) так;
- в) у разі, якщо термін монтажних робіт перевищує термін, затверджений планом;
- г) за бажанням страхувальника.

8.5. Хто може укласти договір страхування монтажних ризиків?

- а) будь-яка зацікавлена у збереженні об'єкта, що монтується, особа;
- б) замовник монтажних робіт;
- в) виконавець монтажних робіт;
- г) покупець монтажного об'єкта.

8.6. Страхова сума при страхуванні монтажних ризиків включає:

- а) вартість установок чи матеріалів, необхідних для монтажу;
- б) вартість установок, включаючи витрати з перевезення, митний збір та інші збори;
- в) вартість установок, включаючи витрати з перевезення, митний збір, інші збори та витрати з монтажу;
- г) всі вірні відповіді.

8.7. До страхових ризиків, як правило, належать знищення чи пошкодження:

- а) предметів монтажу внаслідок;
- б) помилки під час монтажу;
- в) недоліків в конструкції, дефектів матеріалу чи помилок при виготовленні;
- г) непрямого впливу атомного вибуху;
- д) громадських заворушень.

8.8. У випадку страхування монтажних ризиків відповідальність страховика розпочинається?

- а) від часу початку монтажних робіт та триває до закінчення всіх робіт з монтажу предметів і пробного їх пуску, термін яких не повинен перевищувати строк дії договору страхування та ліцензії на виконання монтажних робіт;
- б) від часу затвердження кошторису та триває до закінчення всіх робіт з монтажу предметів і пробного їх пуску, термін яких не повинен перевищувати строк дії договору страхування та ліцензії на виконання монтажних робіт;
- в) із часу вивантаження матеріалу на монтажному майданчику та триває до закінчення всіх робіт з монтажу предметів і пробного їх пуску, термін яких не повинен перевищувати строк дії договору страхування та ліцензії на виконання монтажних робіт;
- г) всі відповіді вірні.

8.9. Страхова сума у страхуванні машин завжди встановлюється:

- а) за рішенням страхувальника;
- б) згідно з балансовою вартістю;
- в) за рішенням страховика;
- г) за домовленістю між страхувальником і страховиком.

8.10. Чиї інтереси більшою мірою захищає страхування машин від поломки?

- а) страхувальників великих підприємств;
- б) страхувальників дрібних та середніх підприємств;
- в) всіх підприємств незалежно від розміру та форми власності;
- г) власників підприємств.

Практична робота 9

СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ І ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати та розуміти необхідність і призначення страхування ризиків у фінансово-кредитній сфері; знати сутність, економічний зміст і види страхування кредитів, форми забезпечення кредитів, характеристику основних організаційних форм страхування кредитів; вміти розраховувати обсяги страхової відповідальності, страхову суму, страхові тарифи, збитки, розміри страхового відшкодування й особливості його виплати із страхування товарних, споживчих та експортних кредитів, кредитів під інвестиційні проекти, кредитів, матеріальних цінностей, що передаються у заставу, відповідальності позичальника за неповернення кредиту, депозитів, втрати прибутку (доходу), ризиків неплатежу.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Розкрийте економічний зміст страхування кредитних ризиків.
2. Проведіть класифікацію страхування кредитів.
3. Проведіть порівняльний аналіз різних компонентів системи депозитного страхування(СДС).
4. Яка різниця між делькредерним та гарантійним страхуванням?
5. Перелічіть особливості страхування кредитів довіри та дайте їм характеристику.
6. Які умови страхування фінансових кредитів?

2. Дискусія на тему: «Обґрунтуйте доцільність створення в Україні Фонду гарантування вкладів фізичних осіб».

3. Приклад розв'язання задачі: Обчислити суму страхових платежів за добровільним страхуванням ризику непогашення кредитів, якщо перший позичальник отримав кредит на суму 150 млн

грн. відсоток за кредит – 22 % річних, термін користування кредитом під час дії договору – 8 місяців. Межа відповідальності страховика 85 %, тарифна річна ставка 2,1 %. Другий узяв кредит на суму 250 млн грн. на півтора роки. Відсоток за кредит – 28 % річних. Межа відповідальності страховика 95 %.

Розв'язок:

1) перший позичальник:

страхова сума: $150 + 150 \cdot 0,22 \cdot \frac{8}{12} = 172$ млн. грн

межа відповідальності страховика: $172 \cdot 0,85 = 146,2$ млн. грн

страховий платіж: $146,2 \cdot 0,021 = 3\,070,2$ тис. грн

2) другий позичальник:

страхова сума: $250 + 250 \cdot 0,28 \cdot \frac{18}{12} = 355$ млн. грн

межа відповідальності страховика: $355 \cdot 0,95 = 337,25$ млн. грн

страховий платіж: $337,25 \cdot 0,021 = 7\,082,25$ тис. грн

Висновок: сукупна сума страхових платежів становить 10 152,45 тис. грн, у тому числі першого позичальника 3070,2 тис. грн та другого – 7082,25 тис. грн.

Практичні завдання

Задача 9.1. Кредит взято на суму 60 000 грн. Термін користування кредитом – 2 роки під 36 % річних. Межа відповідальності страховика – 70 %. Тарифна річна ставка – 3,5 %. Розрахувати суму страхових платежів зі страхування відповідальності позичальників за непогашений кредит.

Задача 9.2. За програмою споживчого кредитування фізична особа придбала в магазині плиту кухонну за ціною 16500 грн., м'ясорубку – 2550 грн., міксер вартістю 1250 грн. Покупцю надається знижка в розмірі 12 % від роздрібною ціни, його перший внесок становить 25 % вартості придбаного товару. Банк стягує 1,5 % комісійних за кредитування, 20 річних – плати за кредит. Тарифна ставка за повною програмою страхування – 3,5 %, 15 % – безумовна франшиза. Розрахувати вартість кредиту, страхову суму і страховий платіж на річний період страхування.

Задача 9.3. У страховій компанії застрахований ризик непогашення кредиту. Кредит у сумі 350 тис. грн виданий на 7 місяців під 23 % річних. Страховий тариф – 3,2 %, межа відповідальності страховика – 85 %. Позичальник своєчасно не погасив суму боргу. Визначить суму страхового платежу та розмір страхового відшкодування.

Задача 9.4. Страхова компанія проводить страхування кредитного ризику. Договір страхування укладається одночасно із кредитним договором. Сума кредиту – 180 тис. грн, термін кредитного договору – 14 місяців, кредит видано під 47% річних. Страховий тариф 2,85 %. Ліміт відповідальності страховика 90 %. На момент закінчення терміну договору, страхувальник повернув тільки 60 % суми кредиту та повністю не повернув відсотки за кредит. Визначити страховий платіж та страхове відшкодування.

Тестові завдання

9.1. Хто є учасником делькредерного страхування?

- а) кредитор, позичальник, страхова компанія;
- б) кредитор і страхова компанія;
- в) позичальник і страхова компанія;
- г) позичальник і кредитор.

9.2. Хто в умовах гарантійної форми страхування кредитів є страхувальником?

- а) позичальник;
- б) банк;
- в) гарант позичальника;
- г) будь-яка зацікавлена особа.

9.3. Які з наведених нижче видів страхових послуг відносяться до делькредерного страхування?

- а) страхування кредитів довіри;
- б) страхування інвестицій;
- в) страхування кредитів виданих під заставу;
- г) страхування споживчих кредитів.

9.4. Страхова оцінка фінансового кредиту визначається з урахуванням:

- а) вартості кредиту;
- б) вартості кредиту з відсотками за користування;
- в) половини вартості кредиту з відсотками за користування ним;
- г) вірними є всі відповіді.

9.5. Споживчий кредит – це кредит, що виданий на:

- а) споживчі потреби;
- б) виробничі потреби;
- в) як споживчі так і виробничі потреби;
- г) комерційні потреби.

9.6. Страхування кредитів, виданих під заставу передбачає, що уразі настання страхового випадку страхове відшкодування буде виплачене:

- а) заставодацю;
- б) заставодержателю;
- в) частково заставодавцю і частково заставодержателю;
- г) бенефіціанту страхової гарантії.

9.7. Як встановлюється страхова сума за договором страхування предмета застави?

- а) страхова сума за договором страхування предмета застави не може перевищувати розміру вартості заставленого майна;
- б) страхова сума за договором страхування предмета застави може перевищувати розмір вартості заставленого майна;
- в) страхова сума за договором страхування предмета застави не може перевищувати половини розміру вартості заставленого майна;
- г) страхова сума за договором страхування предмета застави може перевищувати половину розміру вартості заставленого майна.

9.8. Які втрати враховуються при страхуванні прибутку?

- а) економічний прибуток, не отриманий страхувальником;
- б) змінні витрати;
- в) постійні витрати;
- г) всі відповіді вірні;
- д) правильні відповіді а) і в).

9.9. Термін відшкодування уразі страхування ризику втрати прибутку – це термін, протягом якого:

- а) страховик повинен розрахуватися з клієнтом;
- б) визначаються збитки, яких зазнав страхувальник;
- в) страхувальник повинен виконати свій основний обов'язок;
- г) страховик повинен розпочати складання страхового акту.

9.10. Страхування фінансових ризиків у широкому розумінні – це:

- а) страхування кредитних ризиків;
- б) всі види страхового захисту від ризиків, які виявляються в будь-якій сфері фінансових відносин або безпосередньо спричиняють фінансові втрати;
- в) страхування кредитних і процентних ризиків;
- г) страхування валютного, процентного, кредитного, податкового ризику.

Практична робота 10

НАЗЕМНЕ ТРАНСПОРТНЕ СТРАХУВАННЯ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: розуміти необхідність і значення страхування автотransпортних ризиків; знати поняття автотransпортного страхування, його сутність, об'єкти страхування та їхню характеристику, сучасний стан і перспективи розвитку системи автотransпортного страхування в Україні, форми страхування, обов'язкові види автотransпортного страхування пільги страхувальників, фактори, що впливають на розмір страхового тарифу, встановлені ліміти відповідальності, функції Моторно (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ), права й обов'язки членів МТСБУ, сутність міжнародної системи «Зелена картка» та перспективи її розвитку, виключення із страхування; вміти обчислювати обсяги страхової відповідальності, страхову суму, страхові платежі, пільги страхувальників, суму франшизи, збитки, страхове відшкодування та забезпечення із автотransпортного страхування.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Дайте визначення страхуванню каско.
2. Що є об'єктами та ризиками страхування авто каско?
3. Перелічить дії страхувальника при настанні страхового випадку.
4. Яким чином розраховується збиток у випадку знищення чи пошкодження автотransпортного засобу?
5. Які витрати за умов страхування авто каско страховик має право не відшкодувати?
6. Яка система страхового забезпечення використовується за договором страхування автотransпортного засобу?
7. Чим обумовлена необхідність впровадження в Україні обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів?
8. Перелічить основні завдання Моторного (транспортного)

страхового бюро України.

9.3 якою метою функціонує міжнародна система авто страхування «Зелена картка»?

2. Дискусія на тему: «Обґрунтуйте необхідність проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів».

3. Приклад розв'язання задачі: Автомобіль застраховано за системою першого ризику на суму 75 000 грн. при страховій оцінці 100 000 грн. Збиток страхувальника у зв'язку з пошкодженням автомобіля склав 26 000 грн. Визначте розмір страхового відшкодування. Додатково розрахуйте суму відшкодування у випадку страхування автомобіля за системою пропорційної відповідальності та на основі дійсної вартості.

Розв'язок:

1) страхове відшкодування за системою першого ризику становить 26 000 грн.

2) страхове відшкодування за системою пропорційної відповідальності

відповідальність страховика: $\frac{75000}{100000} \cdot 100\% = 75\%$

страхове відшкодування: $26000 \cdot 0,75 = 19500$ грн

Висновок: страхове відшкодування за системою першого ризику становитиме 26 000 грн., за системою пропорційної відповідальності 19 500 грн.

Практичні завдання

Задача 10.1. Визначити, що доцільніше застосувати для захисту легкового автомобіля – самострахування чи страхування «авто каско» на основі таких даних. Вартість автомобіля 500 тис. грн. Страхові тарифи: на випадок пошкодження в ДТП – 2,2 %, на випадок пошкодження стихійними лихами, вибухами, пожежами – 0,4 %, на випадок угону чи крадіжки – 5 %, на випадок неправомірних дій третіх осіб – 2 %. Безумовна франшиза 12 % від страхової суми, що відповідає вартості автомобіля. Середня вартість ремонтних робіт становить 170 тис. грн.

Задача 10.2. Фізична особа уклала договір ОСЦПВВНТЗ у страховій компанії. У результаті ДТП, в якій фізична особа – власник транспортного засобу не винен, постраждало три особи: перша втратила працездатність терміном на 29 днів (витрати на лікування склали 11220 грн); друга особа – визнана стійка втрата працездатності й встановлена I група інвалідності, на її лікування витрачено 27120 грн; третя – у результаті ДТП померла, на її лікування у стаціонарі витрачено 13990 грн. Також, у результаті ДТП, третя особа втратила майно на суму 17540 грн. Фізична особа – власник транспортного засобу, не винна в ДТП, відремонтувала автомобіль на СТО, з якою співпрацює страхова компанія, у якій застрахована фізична особа. Вартість ремонту становить 49800 грн. Фізична особа, яка винна в ДТП, має договір ОСЦПВВНТЗ в іншій страховій компанії. Визначити відшкодування першій та другій особам, визначити, хто має право отримати відшкодування за результатами летального випадку третьої особи, і в якій сумі; чи буде відшкодовуватися вартість ремонту автомобіля власнику транспортного засобу, який не винен в ДТП, якщо так, то за чий рахунок?

Задача 10.3. Підприємство застрахувало вантажний автомобіль та автобус на випадок їх пошкодження або втрати внаслідок ДТП. Договір страхування укладений з умовною франшизою у розмірі 1 %. Страхова сума вантажного автомобіля відповідає справжній вартості й становить 50 тис. грн., а автобус застрахований на 50 % його дійсної вартості, яка складає 95 тис. грн. Тарифна ставка для вантажного автомобіля й автобуса однакова – 4,5 %. Страхувальник погодився сплатити додатковий платіж до основного страхового платежу в розмірі 10 % за умови страхування зносу деталей, що змінюється при ремонті внаслідок страхового випадку транспортних засобів із строком експлуатації від 1 до 3 років. Внаслідок ДТП вантажний автомобіль був пошкоджений. Вартість ремонту згідно з документом авторемонтного заводу складала 15 тис. грн. Особа, винна у заподіянні збитків, відшкодувала страхувальнику 5 тис. грн. Під час ремонту були проведені роботи, пов'язані з переобладнанням вантажного автомобіля, вартість яких складала 1,5 тис. грн. Визначити розмір страхових платежів та розмір збитку і страхового відшкодування.

Тестові завдання

10.1. Страхування авто каско поширюється на:

- а) автотранспортні засоби;
- б) обладнання до транспортного засобу;
- в) причепа до транспортного засобу;
- г) вірні всі відповіді.

10.2. Майновими об'єктами транспортного страхування є:

- а) автомобілі різних типів,
- б) залізничні потяги;
- в) повітряні та морські судна;
- г) вантажі, що перевозяться різними видами транспорту;
- д) всі відповіді є вірними.

10.3. КАСКО – це:

- а) страхування транспортних засобів;
- б) страхування вантажів;
- в) одночасне страхування транспортних засобів та вантажів, що ними перевозяться;
- г) правильної відповіді немає.

10.4. КАРГО – це:

- а) страхування транспортних засобів;
- б) страхування вантажів;
- в) одночасне страхування транспортних засобів та вантажів, що ними перевозяться;
- г) правильної відповіді немає.

10.5. З якою метою запроваджується обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів?

- а) відшкодування збитків власнику транспортного засобу, винного у дорожньо-транспортній пригоді;
- б) забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та/або майну потерпілих внаслідок дорожньо-транспортної пригоди та захисту майнових інтересів страхувальників;
- в) відшкодування збитків, завданих дорожньо-транспортною пригодою довкіллю;
- г) всі відповіді вірні.

10.6. На якій території діє міжнародний договір страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів?

- а) країн, зазначених у таких договорах;
- б) у разі використання транспортного засобу на території України;
- в) такий договір відсутній в системі страхування цивільної

відповідальності власників транспортних засобів;
г) виключно на території України в межах певної області.

10.7. Страхова сума за внутрішнім договором обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів встановлюється?

- а) страховиком;
- б) страхувальником;
- в) Моторним (транспортним) страховим бюро;
- г) Верховною Радою України.

10.8. На сьогодні страхова сума за договором обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту у випадку заподіяння шкоди життю та здоров'ю третій фізичній особі становить?

- а) 25 500 грн;
- б) 100 000 грн;
- в) 8500 грн.
- г) 16000 грн.

10.9. Страхова сума за договором обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів у випадку заподіяння шкоди майну третій фізичній чи юридичній особі становить?

- а) 8500 грн.;
- б) 16000 грн.;
- в) 102 000 грн.;
- г) 50 000 грн.;

10.10. Забезпечений транспортний засіб – це:

- а) транспортний засіб, власник якого має гарантію третьої особи щодо відшкодування збитків;
- б) будь-який наземний транспортний засіб, який експлуатується особою, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, на законних підставах;
- в) будь-який транспортний засіб, який не експлуатується особою, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, на законних підставах;
- г) визначений наземний транспортний засіб, який експлуатується особою, цивільно-правова відповідальність якої не застрахована, на законних підставах.

Практична робота 11

МОРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: розуміти необхідність та особливості страхування морських ризиків, перспективи розвитку морського страхування в Україні; знати визначення договору морського страхування в Кодексі торговельного мореплавання, суб'єкти та об'єкти страхування, класифікацію суден за категоріями ризику, види страхування, виключення із страхування; вміти розраховувати обсяги страхової відповідальності, страхову суму, страхові платежі, суму франшизи, збитки, страхове відшкодування та забезпечення із страхування морських суден, відповідальності власників суден перед третіми особами за забруднення державних територіальних вод, вантажів, відповідальності морського перевізника за вантаж, страхового захисту громадян від нещасних випадків на морському транспорті: членів судової команди, пасажирів.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Дайте визначення морського страхування та перелічить джерела морського страхового права.
2. Які основні завдання Морського страхового бюро?
3. Перелічить основні види морського страхування та дайте їм коротку характеристику.
4. Що таке страхування каско суден?
5. Дайте характеристику страхуванню вантажоперевезень.
6. Що являють собою правила ІНКОТЕРМС та які групи угод вони містять?
7. Перелічить чотири найпоширеніші основні базиси поставки продукції згідно ІНКОТЕРМС та дайте їм коротку характеристику.
8. Які основні умови включаються до правил страхування вантажів?
9. Розкрийте зміст Генерального полісу.

2. Аналітичне завдання: Проаналізувати умови надання сучасних (нових) страхових послуг у морському страхуванні.

3. Приклад розв'язання задачі: Укладено договір страхування ризику утрати фрахту. Середньоденна ставка втрати фрахту обчислена в сумі 15 000 грн. Страховик установив також безумовну франшизу 7 днів невідшкодування вартості втраченого фрахту. На судноремонтному заводі ремонт тривав 29 днів. Обчислити вартість втраченого фрахту і вказати чи є обов'язковим даний вид страхування.

Розв'язок:

Страхове відшкодування: $15\ 000 \cdot (29 - 7) = 330\ 000$ гривень

Висновок: страхове відшкодування втраченого фрахту становить 330 000 гривень. Даний вид страхування не є обов'язковим.

Практичні завдання

Задача 11.1. Між покупцем і продавцем досягнуто домовленості про використання базової умови поставки, згідно якої продавець зобов'язується доставити вантаж до борта судна, всі інші операції виконує покупець. Визначити групу і тип базової умови. Якою була б група і тип угоди за умови, що продавець організував відвантаження товару через поручні судна в порту відвантаження, оплатив витрати і фрахт, необхідні для доставки товару в зазначений порт призначення. При цьому покупець прийняв на себе ризик втрати або ушкодження товару, як і будь-які додаткові витрати, що виникають після відвантаження товару.

Задача 11.2. Визначити, чи буде страхова компанія покривати збитки власнику вантажу, причиною яких стали:

- а) дія ядерного вибуху, радіації або радіоактивного зараження;
- б) вогонь, блискавка, буря, вихор, катастрофи чи зіткнення суден;
- в) різного роду воєнні дії або військові заходи, їх наслідки;
- г) захоплення, піратські дії, народні заворушення, страйки, конфіскація, реквізиція, арешт або знищення судна чи вантажу на вимогу військової чи цивільної влади;
- д) пропажа судна без звістки.

Задача 11.3. Морське судно перевозить з Одеси до Варни вантажі трьох власників, які застраховані у повному обсязі за застереженнями «на умовах з відповідальністю за всі ризики». Розрахувати страхові платежі, перелік ризиків, на які застрахований вантаж.

Назва власника вантажу	Назва вантажу	Вартість вантажу, тис. грн	Страховий тариф, %
Лев	Алкогольні напої	250 000	0,47
Аріадна	Продовольчі товари	200 000	0,51
Меридіан	Взуття	100 000	0,38

Задача 11.4. Судновласником укладено договір страхування відповідальності. Місткість судна становить 2 250 одиниць. В результаті настання страхового випадку заподіяно ушкодження здоров'я 150 фізичним особам, які знаходились на судні. Витрати на кожну особу склали 250 000 гривень. Визначити ліміт відповідальності судновласника та розрахувати сукупне страхове відшкодування фізичним особам, якщо аварія сталась 25.03.2020 року.

Тестові завдання

11.1. Страхування морських суден в Україні проводиться:

- а) в добровільній формі;
- б) в обов'язковій формі.
- в) тільки в добровільній формі;
- г) в добровільній та обов'язковій формах.

11.2. Страхування КАСКО суден на термін (Hull and Machinery) – це:

- а) вид морського страхування, який передбачає захист майнових інтересів фізичної чи юридичної особи, яка виступає власником чи експлуатантом судна унаслідок його ушкодження, знищення й пропажі безвісти;
- б) страхове покриття поширюється на корпус та устаткування судна, а на початок будівництва - їх складові;
- в) страховий захист надається від ушкодження чи загибелі судна, чи інших збитків, спричинених воєнними діями, страйками, громадськими повстаннями тощо;
- г) страхове покриття надається страхувальнику у разі втрати вантажу під час його транспортування морським або річковим транспортом.

11.3. Страхування КАСКО суден на період будівництва (будівельні ризики – Builders' Risks) – це:

- а) вид морського страхування, який передбачає захист майнових інтересів фізичної чи юридичної особи, яка виступає власником чи експлуатантом судна унаслідок його ушкодження, знищення й пропажі безвісти;
- б) страхове покриття поширюється на корпус та устаткування судна, а на початок будівництва – їх складові;
- в) страховий захист надається від ушкодження чи загибелі судна, чи інших збитків, спричинених воєнними діями, страйками, громадськими повстаннями тощо;
- г) страхове покриття надається страхувальнику у разі втрати ватажу під час його транспортування морським або річковим транспортом.

11.4. Страхування особливих майнових інтересів (Increased Value) – це:

- а) за даним видом страхування покривається лише ризик повної загибелі судна;
- б) надається страхове покриття на ту частку вартості судна, яка не була застрахована;
- в) здійснюється за окремим договором, на страхування приймаються лише фізичні збитки;
- г) надається страхове покриття власникам та іншим експлуатантам суден щодо їх відповідальності перед третіми особами;
- д) надається страхове покриття фрахтувальникам на час перевезення пасажирів, а також транспортування вантажів морським простором.

11.5. Страхування додаткової відповідальності (Excess Liabilities) – це:

- а) за даним видом страхування покривається лише ризик повної загибелі судна;
- б) надається страхове покриття на ту частку вартості судна, яка не була застрахована;
- в) здійснюється за окремим договором, на страхування приймаються лише фізичні збитки;
- г) надається страхове покриття власникам та іншим експлуатантам суден щодо їх відповідальності перед третіми особами;
- д) надається страхове покриття фрахтувальникам на час перевезення пасажирів, а також транспортування вантажів морським простором.

11.6. Страхування відповідальності фрахтувальників (Charterers' Liability) – це:

- а) за даним видом страхування покривається лише ризик повної загибелі судна;
- б) надається страхове покриття на ту частку вартості судна, яка не була застрахована;
- в) здійснюється за окремим договором, на страхування приймаються лише фізичні збитки;
- г) надається страхове покриття власникам та іншим експлуатантам суден щодо їх відповідальності перед третіми особами;
- д) надається страхове покриття фрахтувальникам на час перевезення пасажирів, а також транспортування вантажів морським простором.

11.7. Варіанти страхового покриття страхування КАСКО суден передбачають відповідальність:

- а) за повну загибель й пошкодження;
- б) за пошкодження;
- в) за повну загибель;
- г) всі варіанти є вірними.

11.8. FAS правила для морського та внутрішнього водного транспорту передбачають:

- а) франко вздовж борту судна;
- б) франко борт;
- в) вартість і фрахт;
- г) вартість, страхування і фрахт.

11.9. CFR правила для морського та внутрішнього водного транспорту передбачають:

- а) франко вздовж борту судна;
- б) франко борт;
- в) вартість і фрахт;
- г) вартість, страхування і фрахт.

11.10. CIF правила для морського та внутрішнього водного транспорту передбачають:

- а) франко вздовж борту судна;
- б) франко борт;
- в) вартість і фрахт;
- г) вартість, страхування і фрахт.

Практична робота 12

АВІАЦІЙНЕ СТРАХУВАННЯ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати та розуміти необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків; знати суб'єкти та об'єкти страхування, законодавчої бази в авіаційному страхуванні, форми та варіанти страхування, види страхування й умови їх проведення, виключення із страхування; вміти обчислювати обсяги страхової відповідальності, страхову суму та страхові платежі, суму франшизи, збитки, страхове відшкодування та забезпечення зі страхування повітряних суден, відповідальності власників повітряних суден, вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом, відповідальності авіаперевізника за вантаж, страхового захисту громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Розкрити сутність та особливості авіаційного страхування.
2. На яких засадах здійснюється страхування каско повітряних суден?
3. Розкрийте порядок страхування життя і здоров'я членів екіпажу та авіа персоналу.
4. Залежно від чого визначаються тарифні ставки при страхуванні авіа суден?
5. Зазначте особливості страхування вантажів при страхуванні вантажів при внутрішніх і міжнародних перевезеннях.
6. Від яких ризиків здійснюється авіаційне страхування?
7. Розкрийте зміст страхового захисту відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу та вантажу.
8. Від яких ризиків здійснюється космічне страхування?

2. Дискусія на тему: «Обґрунтуйте необхідність проведення обов'язкового авіаційного страхування».

3. Приклад розв'язання задачі: Авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України» уклало страховий договір на 1 рік із ПрАТ АСК "ІНГО Україна" на страхування каско повітряного судна цивільної авіації Boeing 777X. Визначити оціночну вартість об'єкта страхування, страхову суму, що буде відображена в договорі страхування, страховий платіж, який в повному обсязі сплачено 17.03.2020 р. Назвати час початку та закінчення дії договору.

Розв'язок:

- 1) Оціночна вартість об'єкта страхування – 232 млн. дол. США.
- 2) Курс долара США на 17.03.2020 р. становить 26,5249 грн за 1 доллар США, отже страхова сума становить 6153,78 млн. грн.
- 3) Страховий платіж – $6153,78 \cdot 0,06 = 369,23$ млн. грн
- 4) Строк дії договору з 18.03.2020 р. з 00:00 годин до 17.03.2021 р. 24:00 годин.

Висновок: оціночна вартість об'єкта страхування складає 232 млн. дол. США, що за офіційним курсом на 17.03.2020 р. складає 6153,78 млн. грн. При цьому страховий платіж становить 369,23 млн. грн. Строк дії договору починається з 18.03.2020 р. з 00:00 годин та закінчується 17.03.2021 р. о 24:00 годин.

Практичні завдання

Задача 12.1. Повітряне судно цивільної авіації обслуговує 5 чоловік. Експлуатант повітряного судна уклав договір обов'язкового страхування життя і здоров'я членів екіпажу і обслуговуючого персоналу. Назвіть загальну страхову суму та на одну застраховану особу. Визначте страховий платіж. Припустимо, що внаслідок авіаційної події три члени екіпажу загинули, один набув інвалідності першої групи, а один став інвалідом другої групи. Яким буде обсяг страхової виплати за кожним випадком.

Задача 12.2. Експлуатант аеродрому із кодовою літерою F за позовом суду має відшкодувати збитки третім особам у розмірі 1 830 000 000 грн. Хто за даним видом страхування відноситься до третіх осіб та який обсяг виплат вони отримають? Встановити страховий платіж страхувальника за таким видом страхування.

Задача 12.3. Авіаперевізник здійснює рейс Київ – Одеса на

літаку Boeing 737, на борту якого 162 посадочних місця. Згідно з встановленими вимогами авіаперевізник має поліс обов'язкового страхування відповідальності за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, пошти і вантажу. Визначити ліміт відповідальності на кожне пасажирське крісло, страховий платіж. Назвати перелік документів, що мають бути подані страховку у разі настання авіаційної події, внаслідок якої страхувальник нестиме відповідальність перед пасажирами.

Задача 12.4. Експлуатант цивільного повітряного судна комерційної авіації уклав договір обов'язкового страхування осіб, які мають право перебувати на борту повітряного судна на законних підставах без придбання квитків. У договорі зазначено, що замовник застрахував життя і здоров'я семи осіб. Необхідно визначити страхову суму, встановлену на одну особу, та вказати, з якого моменту зазначені особи вважаються застрахованими. Розрахувати сукупний страховий платіж страхувальника і суму страхової виплати, якщо під час виконання технологічного процесу одна застрахована особа померла, одна стала інвалідом третьої групи, а дві особи перебували на лікарняному 70 днів.

Тестові завдання

12.1. Визначте особливості авіаційного страхування:

- а) комплексність (майнове, особисте, відповідальності);
- б) значні розміри страхових сум, визначених у валюті різних країн;
- в) дія полісів за межами України;
- г) значна кумуляція ризиків;
- д) необхідність перестрахування ризиків на міжнародному страховому ринку;
- є) всі відповіді вірні.

12.2. В Україні законодавством встановлено обов'язковим видом страхування:

- а) авіаційне страхування цивільної авіації;
- б) авіаційне страхування військової авіації;
- в) корпусу, запчастин та двигунів;
- г) всі варіанти є вірними;

12.3. Предметом договору страхування цивільних повітряних суден є:

- а) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням повітряним судном;
- б) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону і пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди

пасажирам, багажу, вантажу і пошті;

в) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону і пов'язані з життям та здоров'ям осіб, які мають право перебувати на борту повітряного судна на законних підставах без придбання квитків;

г) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з життям і здоров'ям членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу.

12.4. Страхова сума при страхуванні цивільних повітряних суден:

а) залежить від території знаходження повітряного судна;

б) не повинна бути меншою, ніж балансова вартість повітряного судна;

в) визначається з урахуванням кількості здійснених польотів;

г) всі відповіді є вірними.

12.5. Розмір страхового тарифу при каско-страхуванні вертольотів становить:

а) 12 відсотків страхової суми, визначеної договором страхування;

б) 6 відсотків страхової суми, визначеної договором страхування;

в) 10 відсотків страхової суми, визначеної договором страхування;

г) 8 відсотків страхової суми, визначеної договором страхування.

12.6. Предметом договору страхування відповідальності авіаційного перевізника за шкоду, заподіяну пасажирам, багажу, вантажу і пошти є:

а) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням повітряним судном;

б) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону і пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди пасажирам, багажу, вантажу і пошті;

в) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону і пов'язані з життям та здоров'ям осіб, які мають право перебувати на борту повітряного судна на законних підставах без придбання квитків;

г) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з життям і здоров'ям членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу.

12.7. Страхувальником при страхуванні відповідальності авіаційного перевізника за шкоду, заподіяну пасажирам, багажу, вантажу і пошти виступає:

а) експлуатант або власник цивільного повітряного судна комерційної авіації;

б) навчальний заклад, що має право виконувати навчально-тренувальні польоти;

- в) розробник, виробник цивільної авіаційної техніки, організація з технічного обслуговування;
- г) авіаційний перевізник.

12.8. Мінімальна страхова сума (ліміт відповідальності) за шкоду, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажирів становить сума, що еквівалентна:

- а) 4694 СПЗ за офіційним обмінним курсом НБУ стосовно кожного пасажирів;
- б) 250 000 СПЗ за офіційним обмінним курсом НБУ стосовно кожного пасажирів;
- в) 1131 СПЗ за офіційним обмінним курсом НБУ стосовно кожного пасажирів;
- г) 19 СПЗ за офіційним обмінним курсом НБУ стосовно кожного пасажирів.

12.9. Предметом договору страхування осіб, які мають право перебувати на борту повітряного судна на законних підставах без придбання квитків є:

- а) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням повітряним судном;
- б) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону і пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди пасажирів, багажу, вантажу і пошти;
- в) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону і пов'язані з життям та здоров'ям осіб, які мають право перебувати на борту повітряного судна на законних підставах без придбання квитків;
- г) майнові інтереси страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з життям і здоров'ям членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу.

12.10. Особами, які мають право перебувати на борту повітряного судна на законних підставах без придбання квитків, можуть бути:

- а) фізичні та юридичні особи, які не є працівниками страхувальника або не діють за його дорученням;
- б) особи, які перевозяться повітряним судном або які виконують певні функції на борту повітряного судна під час польоту за згодою експлуатанта, працівники експлуатанта, які не належать до складу авіаційного персоналу, парашутисти, пацієнти медичних закладів, особи, які супроводжують вантаж, тощо;
- в) члени екіпажу повітряного судна та авіаційний персонал під час виконання ними службових обов'язків;
- г) фізичні особи, які не пов'язані із страхувальником договірними зобов'язаннями.

Практична робота 13

СТРАХУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ

Практичне заняття – 2 години

Знання та вміння: знати та розуміти зміст, необхідність у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті, особливості і сучасні підприємницькі ризики; знати форми, види, об'єкти і суб'єкти страхування, основні умови страхування, виключення із страхування, строки дії договору; вміти визначати обсяги страхової відповідальності, об'єкти страхування та принципи їх оцінки, страхові суми, страхові тарифи, розміри страхових платежів, збитки та розміри страхових відшкодувань та виплат.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

1. Обговорення питань

1. Дайте визначення підприємницькому ризику.
2. Перелічіть види страхування майна юридичних осіб.
3. Яке майно підприємств не приймається на страхування і чому?
4. Дайте визначення страхової оцінки і поясніть як вона визначається для різних видів майна.
5. У чому полягає сутність системи пропорційної відповідальності і з якою метою її використовують страхові компанії?
6. Які події є страховими випадками за умов страхування майна підприємства?
7. Від чого залежить розмір страхового тарифу за умов страхування майна юридичної особи?

2. Дискусія на тему: «Роль страхування підприємницьких ризиків у забезпеченні стійкої діяльності підприємств».

3. Приклад розв'язання задачі: Підприємець застрахував своє майно строком на 1 рік від крадіжки зі зломом на суму 200 000 грн. Зі ставкою тарифу 0,3 % страхової суми. За договором страхування передбачена франшиза «вільно від 1 %». Фактично шкода склала 3000 грн. Розрахувати розмір страхового платежу та розмір

страхового відшкодування.

Страховий платіж – $200\,000 \cdot 0,003 = 600$ гривень

Страхове відшкодування – $200\,000 \cdot 0,01 = 2000 < 3000$ гривень

Висновок: страховий платіж становить 600 грн, страхове відшкодування буде в розмірі <3000 грн.

Практичні завдання

Задача 13.1. Пожежею знищено склад, а також транспортні засоби та обладнання, що знаходилися в ньому. Об'єкт був застрахований за системою пропорційної відповідальності на 70%. Балансова вартість об'єкта складає 650 000 грн. Вартість залишків складає 40 000 грн., витрати на ремонт і відновлення – 2 000 грн. Визначити шкodu від страхового випадку та розмір страхового відшкодування.

Задача 13.2. На об'єкті підвищеної небезпеки 1 категорії сталася аварія, що призвела до прямої шкоди третім осіб. В результаті страхового випадку постраждало майно третім осіб на суму 800 000 грн., заподіяно шкоду природним ресурсам на суму 3 500 000 грн., 6 осіб втратили працездатність на 180 днів, одній особі встановлено 1 групу інвалідності, двом – 2 групу інвалідності. Також під час аварії загинуло 5 осіб. Визначити розмір страхового платежу та страхового відшкодування.

Тестові завдання

13.1. На якій території рухоме майно знаходиться під страховим захистом:

- а) на усій території України;
- б) на території, вказаній у договорі страхування;
- в) вірні усі відповіді;
- г) вірної відповіді не має.

13.2. За умовами майнового страхування не відшкодовуються збитки:

- а) груба недбалість чи намір страхувальника;
- б) знищення або пошкодження майна внаслідок пожежі, удару блискавки;
- в) знищення або пошкодження майна внаслідок землетрусу, виверження вулкану, гірського обвалу, цунамі, бурі, урагану;

г) вірної відповіді немає.

13.3. Вибіркове страхування майна суб'єктів підприємницької діяльності означає, що:

а) страхувальник може застрахувати визначені одиниці майнових об'єктів;

б) страховик може обирати одиниці майнових об'єктів, що приймає на страхування;

в) страховик може обирати за якими застрахованими об'єктами виплачувати страхове відшкодування;

г) страхувальник може обирати за якими застрахованими об'єктами виплачувати страхове відшкодування.

13.4. Не приймаються на страхування наступні об'єкти:

а) майно, отримане за договором лізингу, оренди;

б) грошові знаки;

в) майно, придбане у кредит;

г) об'єкти у стадії незавершеного виробництва.

13.5. За умовами майнового страхування на страхування приймаються наступні об'єкти:

а) бухгалтерська документація;

б) грошові знаки;

в) комп'ютерні носії інформації;

г) майно, придбане у кредит.

13.6. Сутність системи страхування за пропорційною відповідальністю полягає у тому, що:

а) страхове відшкодування виплачується як частка від збитків, яка дорівнює відношенню страхової суми до страхової оцінки;

б) страхове відшкодування виплачується у розмірі реальних збитків;

в) страхове відшкодування пропорційне сумі страхових платежів, що були внесені на момент страхового випадку;

г) вірної відповіді немає.

13.7. Суброгація—це:

а) діяльність страховика чи страхового посередника щодо залучення клієнтів і укладення нових договорів страхування;

б) передання страхувальником страховикові права на стягнення заподіяної шкоди з третіх (винних) осіб у межах виплаченої суми;

в) документ, що потверджує право страховика на проведення конкретних видів страхування;

г) сума, на яку укладається договір особистого страхування.

13.8. Чи зберігає чинність договір страхування майна, за яким виплачено страхове відшкодування?

- а) так, в розмірі різниці між страховою сумою, обумовленою договором, і сумою виплаченого страхового відшкодування;
- б) ні, договір втрачає чинність;
- в) ні, чинність договору зупиняється, якщо страхове відшкодування виплачено в розмірі повної страхової суми;
- г) перелічені в п. п. а), в).

13.9. Франшиза може бути:

- а) умовна та безумовна;
- б) перша та друга;
- в) інтегральна та ексцедентна;
- г) правильні відповіді а), в).

13.10. Частина тарифу, яка призначена для покриття витрат на проведення страхування, називається:

- а) брутто-тариф;
- б) нетто-тариф;
- в) навантаження;
- г) тарифна ставка.

РОЗДІЛ 2

Методичні вказівки до виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань

Індивідуальне навчально-дослідне завдання для студентів денної та заочної форми навчання передбачає виконання розрахунково-графічної роботи, яка дозволяє студентам набути навичок практичного виконання фінансових розрахунків, застосування фінансових інструментів і методів аналізу та прогнозування.

Виконання ІНДЗ є одним із заключних етапів вивчення курсу, її підготовка сприяє поглибленню та закріпленню теоретичних знань, одержаних студентами при самостійному вивченні окремих розділів дисципліни, набутті навичок самостійної роботи над навчальним матеріалом.

ІНДЗ повинно висвітлити вміння студентів коротко і точно відповідати на поставлені питання, підбирати і використовувати для відповідей необхідний матеріал.

Кожне питання ІНДЗ висвітлюється студентом при обов'язковому посиланні як найменше на трьох авторів, при цьому студент порівнює погляди авторів джерел, що цитуються.

Перед виконанням ІНДЗ студент зобов'язаний вивчити рекомендовану літературу з дисципліни, зібрати, проаналізувати та узагальнити практичний матеріал.

Виконання ІНДЗ полягає в написанні реферату та розкриття змісту трьох теоретичних питань, ряду тестів і однієї задачі. Варіант контрольної роботи, як і варіант задачі, вибирається студентом відповідно до номеру.

Структура ІНДЗ:

- вступ – 1-2 стор.;
- основна теоретична частина (три теоретичні питання) – до 15 стор.;
- список використаних джерел, оформлений відповідно до вимог.

Загальний обсяг ІНДЗ – 18-20 сторінок на аркушах паперу формату А4.

В окремих випадках за обґрунтованою заявою студента тема ІНДЗ може бути змінена науковим керівником. Студентам необхідно, також, крім розкритих теоретичних питань, провести самостійно тестовий контроль, відповіді представити письмово.

Теми ІНДЗ розподіляються відповідно нумерації прізвища студента у журналі. Студенти, прізвища яких починаються з № 26, виконують контрольну роботу № 1, прізвища під № 27 – контрольну роботу № 2 і так далі.

Варіанти індивідуального навчально-дослідного завдання

Варіант ІНДЗ № 1

1. Передумови виникнення страхування.
2. Об'єднання страховиків: основні функції, обов'язки та права.
3. Закордонний досвід страхування професійної відповідальності.
4. Тести: 1, 5, 10, 35, 50.
5. Задача 1.

Варіант ІНДЗ № 2

1. Особливості середньовічного страхування.
2. Роль та місце ЛСОУ та МТСБУ на страховому ринку України.
3. Страхування якості випуску продукції.
4. Тести: 2, 15, 32, 45, 49.
5. Задача 2.

Варіант ІНДЗ № 3

1. Страхування в Україні: виникнення та сучасний стан.
2. Особливості державного регулювання страхового ринку.
3. Проблеми забруднення довкілля та роль екологічного страхування в їх вирішенні.
4. Тести: 3, 16, 31, 44, 48.
5. Задача 3.

Варіант ІНДЗ № 4

1. Порівняльний аналіз сутності страхування та його функцій у вітчизняній і зарубіжній літературі.
2. Напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування.
3. Створення і функціонування міжнародної системи страхування "Зелена картка".
4. Тести: 4, 17, 30, 43, 47.
5. Задача 4.

Варіант ІНДЗ № 5

1. Передумови становлення класичного страхування в Україні. Порівняльна характеристика форм організації страхового фонду суспільства.

2. Призначення та принципи державного антимонопольного регулювання в галузі страхування.

3. Стан, проблеми та перспективи розвитку страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів.

3. Стан страхування життя в Україні та напрями його поліпшення.

4. Тести: 5, 18, 29, 42, 46.

5. Задача 5.

Варіант ІНДЗ № 6

1. Основні принципи страхування.

2. Договір страхування: його суттєві умови, порядок укладання та супроводження.

3. Історичні аспекти виникнення та еволюція розвитку перестраховування.

4. Тести: 6, 19, 28, 41, 44.

5. Задача 6.

Варіант ІНДЗ № 7

1. Практичне значення класифікації страхування для діяльності страхових компаній.

2. Стан і перспективи розвитку особистого страхування в Україні.

3. Стан та перспективи розвитку ринку перестраховування в Україні.

4. Тести: 7, 20, 27, 31, 43.

5. Задача 7.

Варіант ІНДЗ № 8

1. Аналітичний огляд розвитку окремих галузей страхування в Україні.

2. Стан і перспективи розвитку страхування від нещасних випадків в Україні.

3. Загальна характеристика методів та способів перестраховувальних операцій.

4. Тести: 8, 21, 26, 32, 42.

5. Задача 8.

Варіант ІНДЗ № 9

1. Форми проведення страхування: погляд у перспективу.
2. Проблеми розвитку ринку особистого страхування в Україні.
3. Тенденції розвитку світового ринку перестраховання.
4. Тести: 9, 22, 27, 33, 41.
5. Задача 9.

Варіант ІНДЗ № 10

1. Вимоги українського законодавства щодо договорів обов'язкового і добровільного страхування.
2. Перспективи впровадження в Україні системи обов'язкового медичного страхування.
3. Порівняльна характеристика ринків перестраховання різних країн світу.
4. Тести: 10, 23, 26, 34, 40.
5. Задача 10.

Варіант ІНДЗ № 11

1. Обов'язкове страхування в Україні: призначення та види.
2. Порівняльна характеристика систем медичного страхування у зарубіжних країнах.
3. Проблеми перестраховання ризиків у нерезидентів.
4. Тести: 11, 24, 33, 41, 50.
5. Задача 11.

Варіант ІНДЗ № 12

1. Ризики в особистому страхуванні та можливість їх страхування.
2. Проблеми і перспективи розвитку медичного страхування в Україні.
3. Проблеми і перспективи створення страхових та перестрахових пулів в Україні.
4. Тести: 2, 12, 25, 35, 45.
5. Задача 12.

Варіант ІНДЗ № 13

1. Оцінка ризиків у майновому страхуванні.
2. Причини та чинники, що стримують розвиток страхування життя в Україні.
3. Доходи страховика та шляхи їх збільшення.
4. Тести: 3, 13, 26, 36, 46.
5. Задача 13.

Варіант ІНДЗ № 14

1. Ризикові обставини і страховий випадок.
2. Сучасні тенденції розвитку ринку майнового страхування в Україні.
3. Витрати страховика та способи їх зменшення.
4. Тести: 4, 14, 27, 37, 47.
5. Задача 14.

Варіант ІНДЗ № 15

1. Специфіка ризиків в особистому страхуванні.
2. Стан та перспективи розвитку страхування майна юридичних осіб в Україні. Досвід зарубіжних країн у страхуванні майна юридичних осіб.
3. Прибуток страховика і джерела його збільшення.
4. Тести: 5, 15, 28, 38, 48.
5. Задача 15.

Варіант ІНДЗ № 16

1. Специфіка ризиків у страхуванні відповідальності.
2. Стан і перспективи розвитку авіаційного страхування в Україні.
3. Методика розрахунку фінансового результату від страхової діяльності.
4. Тести: 6, 16, 29, 39, 49.
5. Задача 16.

Варіант ІНДЗ № 17

1. Особливості розвитку національного страхового ринку.
2. Страхування майна сільськогосподарських підприємств: стані перспективи розвитку.
3. Система оподаткування страхової діяльності в Україні.
4. Тести: 7, 17, 30, 40, 50.
5. Задача 17.

Варіант ІНДЗ № 18

1. Формування інфраструктури страхового ринку.
2. Регіональні види страхування майна громадян.
3. Порівняльна характеристика систем оподаткування страхової діяльності різних країн світу.
4. Тести: 8, 18, 31, 41, 49.
5. Задача 18.

Варіант ІНДЗ № 19

1. Об'єднання страховиків і їх основні функції.
2. Сучасний стан і перспективи розвитку морського страхування в Україні.
3. Рейтингова оцінка страховика та її вплив на ефективність діяльності компанії.
4. Тести: 9, 19, 32, 39, 48.
5. Задача 19.

Варіант ІНДЗ № 20

1. Сучасний стан страхового ринку України та перспективи його розвитку.
2. Основні види та особливості проведення страхування транспортних засобів.
3. Складові фінансової надійності страхових компаній.
4. Тести: 1, 10, 20, 40, 50.
5. Задача 20.

Варіант ІНДЗ № 21

1. Проблема капіталізації українських страхових компаній та її роль для розвитку національної страхової економіки.
2. Проблеми та перспективи розвитку страхування підприємницьких ризиків в Україні.
3. Платоспроможність страхових компаній та методи її розрахунку.
4. Тести: 2, 11, 21, 31, 41.
5. Задача 21.

Варіант ІНДЗ № 22

1. Порівняльна характеристика страхових ринків України і країн Європейського Союзу.

2. Страхування банківських установ від злочинів (шахрайства).
3. Формування страхових резервів для ризикових видів страхування.
4. Тести: 3, 12, 22, 32, 42.
5. Задача 22.

Варіант ІНДЗ № 23

1. Особливості класифікації страхових організацій.
2. Особливості та основні умови страхування фінансових ризиків.
3. Особливості формування резервів зі страхування життя за допомогою актуарних розрахунків.
4. Тести: 4, 13, 23, 33, 43.
5. Задача 23.

Варіант ІНДЗ № 24

1. Основні складові стратегії страхової компанії.
2. Стан і перспективи розвитку страхування відповідальності в Україні.
3. Методика розрахунку тарифних ставок зі страхування життя за допомогою таблиць демографічної статистики.
4. Тести: 5, 14, 24, 34, 44.
5. Задача 24.

Варіант ІНДЗ № 25

1. Особливості діяльності товариств взаємного страхування.
2. Перспективи розвитку страхування професійної відповідальності в Україні.
3. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні та в країнах Європейського Союзу.
4. Тести: 6, 15, 25, 35, 45.
5. Задача 25.

Фонд тестових завдань до варіантів індивідуального навчально-дослідного завдання

1. Які із перелічених робіт можуть виконувати:

- страхові агенти;
- страхові брокери:
- а) реклама страхових послуг окремого страховика;
- б) вдосконалення правил страхування;
- в) пошук страхувальників;
- г) пошук страховиків;
- д) укладення договорів страхування;
- є) розрахунок страхових тарифів;
- ж) збирання страхових внесків;
- з) консультування страхувальників.

2. Страхова премія – це:

- а) винагорода страхувальнику за беззбиткове проходження страхової угоди;
- б) оплата послуг страхового брокера;
- в) плата страхувальника за страховку.

3. Аквізитор – це:

- а) спеціаліст, який обчислює страхові тарифи;
- б) інкасатор;
- в) уповноважена страховиком особа, що укладає або поновлює договори страхування;
- г) спеціаліст, який оцінює збитки у морській аварії.

4. Зміст договору страхування:

- а) регламентується законодавством;
- б) визначається за згодою сторін;
- в) вірно «а» і «б».

5. При достроковому розірванні договору страхування за ініціативою страховика (без висунення претензій до страхувальника) страхові внески:

- а) не повертаються;
- б) повертаються повністю;
- в) повертаються за вирахуванням видатків на ведення справи.

6. Франшиза — це:

- а) форма договору страхування;
- б) додаткова плата за страхування;
- в) частка збитку, яка не відшкодовується страховиком.

7. У яких із перелічених випадків страховик може відмовити страхувальнику у виплаті страхового відшкодування по страхуванню майна:

а) збитки задані в результаті пожежі через погану ізоляцію електропроводу;

б) майно вкрадене: довідка правоохоронних органів відсутня.

8. Страховик у зв'язку із страховою подією запросив у підприємства відомості, що становлять комерційну таємницю. Чи зобов'язане підприємство надати таку інформацію:

а) так;

б) ні.

9. Страхова виплата — це:

а) плата за страхування;

б) компенсація збитків;

в) комісійні страхового агента.

10. Страхування життя є:

а) ризиковим;

б) накопичувальним;

в) і ризиковим, і накопичувальним.

11. За договором страхування життя страхова сума визначається:

а) страховиком;

б) страхувальником;

в) за домовленістю між страховиком і страхувальником.

12. Договір змішаного страхування життя укладається на випадок:

а) дожиття до закінчення строку дії договору страхування;

б) смерті протягом строку дії договору страхування;

в) вірно а) і б).

13. Договір змішаного страхування життя в Україні можна укласти на строк:

а) 1, 3, 5, 10, 15 років;

б) 5, 10, 15, 20 років;

в) 3, 5, 10, 15, 20 років.

14. При укладенні договору страхування дітей страхувальниками є:

а) лише батьки;

б) батьки та інші родичі дитини;

в) будь-яка особа.

15. Договір страхування до вступу в зареєстрований шлюб передбачає виплату:

- а) при дожитті застрахованого до закінчення строку страхування і вступу в зареєстрований шлюб;
- б) при дожитті застрахованого до закінчення строку страхування;
- в) у випадку смерті внаслідок нещасного випадку під час строку дії договору страхування;
- г) при дожитті застрахованого до 21 року.

16. При укладенні договору довічного страхування враховується:

- а) вік страхувальника;
- б) вік не має значення;
- в) стан здоров'я застрахованого.

17. Страхова сума за договором довічного страхування виплачується:

- а) при дожитті до закінчення строку страхування;
- б) при настанні смерті;
- в) при тимчасовій втраті загальної працездатності внаслідок нещасного випадку;
- г) при постійній втраті загальної працездатності внаслідок нещасного випадку.

18. При укладенні договору страхування додаткової пенсії враховується щодо страхувальника:

- а) стан здоров'я;
- б) вік;
- в) стаж роботи.

19. За договорами страхування життя страхова сума не може бути виплачена, якщо мають місце:

- а) порушення страхувальником громадського порядку;
- б) протиправні дії страхувальника, що призвели до його смерті;
- в) самогубство.

20. Під час укладення договору добровільного страхування від нещасного випадку щодо застрахованого враховується:

- а) вік;
- б) сімейний стан;
- в) соціальний стан.

21. Страхувальник може укласти договір страхування дітей від нещасних випадків:

- а) тільки в добровільній формі;
- б) тільки в обов'язковій формі;
- в) в добровільній та в обов'язковій формах.

22. Обов'язкова форма страхування від нещасних випадків передбачає, що:

- а) страхувальник повинен укласти договір страхування тільки із страховою компанією, що має відповідну ліцензію;
- б) з будь-якою страховою компанією;
- в) вважається застрахованим автоматично.

23. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті передбачає страхування:

- а) пасажирів таксобусів;
- б) машиністів поїздів метрополітену;
- в) пасажирів морського транспорту на прогулянкових лініях.

24. До видів страхування від нещасних випадків належать:

- а) страхування довічне;
- б) страхування школярів;
- в) страхування життя дітей.

25. Страхова компанія при страхуванні від нещасних випадків вимагає від страхувальника сплати страхових внесків:

- а) тільки за кілька строків;
- б) тільки за один раз;
- в) надає вибір.

26. Страхування від нещасних випадків проводиться на випадок:

- а) дожиття до закінчення строку страхування;
- б) смерті з будь-якої причини;
- в) постійної втрати загальної працездатності внаслідок нещасного випадку.

27. Для одержання страхової виплати, пов'язаної з постійною втратою загальної працездатності, застрахований повинен подати страховій компанії документи, серед яких:

- а) страховий поліс;
- б) трудова книжка;
- в) свідоцтво про одруження.

28. Страхова компанія виплачує повну страхову суму за договором страхування від нещасних випадків, якщо:

- а) має місце смерть застрахованого внаслідок нещасного випадку;
- б) застрахований одержав другу групу інвалідності;
- в) застрахований дожив до закінчення строку дії договору страхування.

29. Страхова компанія здійснює виплату за договором страхування від нещасних випадків:

- а) тільки готівкою;
- б) тільки безготівково;
- в) готівкою або безготівково.

30. Розрахунки за надану послугу в системі медичного страхування здійснюються:

- а) між страховиком і страхувальником;
- б) між страхувальником і лікувально-профілактичною установою;
- в) між страховиком і лікувально-профілактичною установою.

31. Обов'язкове медичне страхування передбачає надання страхового захисту громадянам:

- а) з урахуванням їх доходу;
- б) з урахуванням їх віку;
- в) без урахування доходу і віку.

32. Для того щоб займатися наданням послуг в системі обов'язкового медичного страхування, лікувально-профілактична установа повинна:

- а) мати ліцензію;
- б) пройти акредитацію;
- в) одночасно а) та б).

33. Страхова медична компанія повинна:

- а) укласти договір про співробітництво з лікувально-профілактичною установою;
- б) контролювати якість медичних послуг, наданих лікувально-профілактичною установою застрахованим;
- в) лише укладати договори із страхувальниками.

34. Добровільна форма медичного страхування потрібна:

- а) тільки для заможних людей;
- б) для більш повного задоволення потреб страхувальників;
- в) як альтернатива обов'язковому страхуванню.

35. У системі медичного страхування медична допомога може бути надана:

- а) лікувально-профілактичними установами;
- б) самостійно практикуючими лікарями;
- в) тільки лікувально-профілактичними установами.

36. Суб'єктами медичного страхування є:

- а) страховик, страхувальник, застрахований, лікувально-профілактична установа;
- б) тільки страховик, страхувальник, застрахований, лікувально-профілактична установа, фонд охорони здоров'я;
- в) страховик, страхувальник, лікувально-профілактична установа.

37. Добровільне медичне страхування базується на залученні коштів:

- а) підприємств, установ;
- б) населення;
- в) держави.

38. Об'єктами страхування від перерв у виробництві є:

- а) втрати прибутку від невиконання контрагентами підприємства умов комерційної угоди;
- б) втрати прибутку від перерв у виробництві внаслідок пошкодження застрахованого майна;
- в) витрати підприємства на закупівлю сировини і матеріалів, знищених внаслідок страхової події;
- г) поточні витрати на підтримання життєдіяльності підприємства в період перерви внаслідок матеріальних збитків із застрахованим майном;
- д) втрати прибутку від перерви у виробництві внаслідок нестачання електроенергії через аварію на лінії електропередач.

39. Страхова вартість – це:

- а) вартість, в яку страхувальник оцінює своє майно для цілей страхування;
- б) дійсна вартість застрахованого майна;
- в) балансова вартість майна, що підлягає страхуванню.

40. Чи можуть бути включені в поліс «вогневого» страхування такі страхові події, як землетрус і крадіжка:

- а) так;
- б) так, за додаткову плату;
- в) ні, треба укласти інший договір.

41. До складу поточних витрат підприємства, які підлягають відшкодуванню при страхуванні від перерв у виробництві внаслідок матеріальних збитків, завданих застрахованому майну, входять такі витрати:

- а) податок на додану вартість;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) відрахування до Пенсійного фонду;
- г) заробітна плата працівників виробництва, що зупинилося;
- д) орендна плата;
- е) витрати на ремонт пошкодженого обладнання;
- ж) витрати на закупівлю сировини і палива.

42. При страхуванні відповідальності товаровиробника за якість продукції страхувальником може бути:

- а) безпосередній виробник (підприємство);
- б) постачальник (оптовик);
- в) продавець (магазин);
- г) ремонтна майстерня;
- д) споживач.

43. Об'єктом страхування при страхуванні відповідальності товаровиробника за якість продукції є:

- а) шкода, заподіяна життю і здоров'ю споживача продукції;
- б) шкода, заподіяна майну споживача продукції;
- в) шкода, заподіяна споживачем самій продукції товаровиробника.

44. В обов'язковій формі страхуються:

- а) урожай сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень;
- б) сільськогосподарські тварини;
- в) будівлі та інше майно.

45. У добровільній формі страхується урожай сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень:

- а) тільки державних сільськогосподарських підприємств;
- б) тільки орендних підприємств;
- в) сільськогосподарських підприємств будь-якої форми власності.

46. При страхуванні урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень страховий захист розповсюджується на:

- а) лише сам урожай;
- б) багаторічні насадження плодоносного віку;
- в) і урожай, і багаторічні насадження плодоносного віку.

47. При страхуванні урожаю багаторічних насаджень враховується:

- а) вік багаторічних насаджень;
- б) періодичність плодоношення;
- в) сортові якості плодоносних насаджень.

48. Укладаючи договір добровільного страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень із страховою компанією, страхувальник повинен знати, що він не має права:

- а) укладати договори страхування з іншими страховими компаніями;
- б) укладати договори страхування з іншими страховими компаніями щодо означеного об'єкта страхування;
- в) сплачувати страхові внески частками.

49. Договором страхування тварин сільськогосподарських підприємств можуть бути охоплені:

- а) лише дорослі тварини;
- б) лише молодняк;
- в) дорослі тварини і молодняк.

50. Амортизація нараховується на:

- а) всіх тварин сільськогосподарського підприємства;
- б) дорослих тварин;
- в) робочих тварин.

Задачі до варіантів індивідуального навчально-дослідного завдання

Задача 1

Вартість майна підприємства складає 12000 тис. грн., страхова сума – 8000 тис. грн. Розрахувати страхове відшкодування за системою першого ризику і пропорційної відповідальності у випадку:
а) повної загибелі застрахованого майна; б) пошкодження застрахованого майна на 50 %.

Задача 2

Договір страхування укладений на суму 250 тис. грн. Передбачена безумовна франшиза у розмірі 3 % страхової суми. Визначити страхове відшкодування, якщо збиток, завданий об'єкту складає 160 тис. грн. і об'єкт застрахований за системою першого ризику.

Задача 3

Пожежею знищено будівлю магазину, балансова вартість якого склала 14820 тис. грн. Вартість залишків після пожежі, які можливо реалізувати, складає 2300 тис. грн. Визначити суму збитку і страхового відшкодування, якщо майно магазину за договором страхування застраховано в розмірі 80 % вартості.

Задача 4

Середня вартість врожаю гречки з одного гектару складає 14 тис. грн. Загальна площа посіву під врожай поточного року 8 га. Визначити розмір збитку агрофірми за умови повної втрати врожаю від посухи, якщо він був застрахований на 80 % від вартості.

Задача 5

Застраховано врожай кукурудзи терміном на 1 рік. Обумовлено, що врожай застрахований на 75% від його вартості. Середня урожайність з 1 га за минулі 5 років визначена у розмірі 50 ц з одного га при загальній площі посіву 550 га. Фактична урожайність поточного року досягла 48 ц, закупівельна ціна одного центнеру-130 грн. Визначити розмір збитків сільськогосподарського підприємства та суму страхового відшкодування.

Задача 6

У врожайності насінникового саду спостерігається періодичність плодоношення, яка характеризується наступними даними (ц з 1 га): 1999 р.– 85; 2000 р – 15; 2001 р.– 100; 2002 р.– 19; 2003 р.– 115; 2004 р. – 20; 2005–80 р.; 2006 р.– 16; 2007 р.– 120; 2008 р.– 32. Розрахувати середню урожайність саду за останні 5 років для визначення страхових платежів за 2008 і 2009 роки.

Задача 7

Сільськогосподарське підприємство застрахувало поголів'я ВРХ на випадок загибелі. Внаслідок удару блискавки на пасовищі в період дії договору загинуло 3 голови ВРХ у віці 1,5 роки. Максимальна страхова сума для цієї вікової групи ВРХ в даному районі встановлена 1,5 тис. грн. Підприємство реалізувало м'ясо корів на суму 2,5 тис. грн. Визначити суму збитку і страхового відшкодування.

Задача 8

Розрахувати страхове відшкодування по договору кредитного страхування, якщо позичальником не повернена сума кредиту на 70,5 тис. грн. і 10,2 тис. грн. відсотків по ньому. Відповідальність страховика складає 90 %.

Задача 9

Розрахувати суми страхових внесків по добровільному страхуванню ризику неповернення кредиту при укладенні договору страхування, якщо кредит взятий на суму 800 тис. грн. Проценти за кредит складають 40 % річних. Строк користуванням кредитом 1 рік. Гранична відповідальність страховика – 80 %. Тарифна ставка – 3,8 %.

Задача 10

Визначити суму страхового відшкодування, що отримає підприємство промисловості від страховика за договором страхування збитків внаслідок перерв у виробництві. Підприємство не працювало 6 місяців. За цей час були здійснені такі витрати: комунальні витрати– 3450 грн., заробітна плата робітників – 22450 грн., – недоотриманий прибуток внаслідок простою– 850 тис. грн. За договором страхування встановлено безумовну франшизу– 3 %.

Задача 11

Автомобіль, застрахований в страховій компанії за договором страхування “авто–каско” у повній вартості, знищений в результаті ДТП. Ціна автомобіля 120 тис. грн. Автомобіль був зношений на день укладення договору страхування на 20 %. Від автомобіля залишилися деталі, придатні для подальшої реалізації, на суму 12,3 тис. грн. Під час дії договору страхування, який був укладений на 1 рік, мало місце пошкодження автомобіля в результаті ДТП і виплачене страхове відшкодування в сумі 15,6 тис. грн. Визначити суму збитку і страхового відшкодування.

Задача 12

Страхувальник застрахував свій автомобіль на повну його вартість. Вартість автомобіля в новому стані становить 140 тис. грн. На момент укладення договору страхування процент його зносу склав 20 %. За умовами договору страхування франшиза складає 4 % від страхової суми. Внаслідок страхової події автомобіль відновленню не підлягає. Від автомобіля залишилися окремі деталі, вартість яких складає 35 тис. грн. У зв'язку зі страховою подією страхувальник поніс додаткові витрати по спасінню засобу транспорту у сумі 1150 грн. Визначити суму страхового відшкодування за договором страхування.

Задача 13

Внаслідок страхового випадку пошкоджений телевізор. Його вартість в новому стані – 24,8 тис. грн. На день страхового випадку телевізор був зношений на 10 %. Ремонт телевізора склав 1250 грн. Визначити суму страхового відшкодування.

Задача 14

Власник автомобіля нової марки застрахував свою відповідальність перед третіми особами за договором страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів у страховій компанії, яка має відповідну ліцензію. Страхувальник має стаж водія до одного року, тому страховик уклав договір страхування за найвищою тарифною ставкою – 2 % до страхової суми. Страхувальник сплатив одноразовим внеском страховий платіж у сумі 2,0 тис. грн. Визначити розмір страхової суми, на яку був укладений договір страхування.

Задача 15

В господарстві громадянина сильним вітром повністю зруйнований дах житлового будинку. Страхова сума будинку складає 56 тис. грн. (з урахуванням 20 % його зносу). Розрахувати суму страхового відшкодування, яку страховик повинен сплатити страхувальнику, з урахуванням того, що питома вага вартості даху складає 11 % від загальної вартості будинку.

Задача 16

Вартість майна підприємства складає 62000 тис. грн., страхова сума – 5800 тис. грн. Розрахувати страхове відшкодування за системою першого ризику і пропорційної відповідальності у випадку:
а) повної загибелі застрахованого майна; б) пошкодження застрахованого майна на 30 %.

Задача 17

Пожежею знищено будівлю магазину, балансова вартість якого склала 19840 тис. грн. Вартість залишків після пожежі, які можливо реалізувати, складає 5230 тис. грн. Визначити суму збитку і страхового відшкодування, якщо майно магазину за договором страхування застраховано в розмірі 85 % вартості.

Задача 18

Застраховано врожай кукурудзи терміном на 1 рік. Обумовлено, що врожай застрахований на 80 % від його вартості. Середня урожайність з 1 га за минулі 5 років визначена у розмірі 45 ц з одного га при загальній площі посіву 500 га. Фактична урожайність поточного року досягла 42 ц, закупівельна ціна одного центнеру – 300 грн. Визначити розмір збитків сільськогосподарського підприємства та суму страхового відшкодування.

Задача 19

Розрахувати страхове відшкодування по договору кредитного страхування, якщо позичальником не повернена сума кредиту на 74,5 тис. грн. і 10,2 тис. грн. відсотків по ньому. Відповідальність страховика складає 80 %.

Задача 20

Розрахувати суми страхових внесків по добровільному

страхуванню ризику неповернення кредиту при укладенні договору страхування, якщо кредит взятий на суму 500 тис. грн. Проценти за кредит складають 40 % річних. Строк користуванням кредитом 1 рік. Гранична відповідальність страховика – 85 %. Тарифна ставка – 3,4 %.

Задача 21

Визначити суму страхового відшкодування, що отримає підприємство промисловості від страховика за договором страхування збитків внаслідок перерв у виробництві. Підприємство не працювало 6 місяців. За цей час були здійснені такі витрати: комунальні витрати – 6450 грн., заробітна плата робітників – 122450 грн., недоотриманий прибуток внаслідок простою – 1850 тис. грн. За договором страхування встановлено безумовну франшизу – 3 %.

Задача 22

Автомобіль, застрахований в страховій компанії за договором страхування “авто–каско” у повній вартості, знищений в результаті ДТП. Ціна автомобіля 140 тис. грн. Автомобіль був зношений на день укладення договору страхування на 20 %. Від автомобіля залишилися деталі, придатні для подальшої реалізації, на суму 4,3 тис. грн. Під час дії договору страхування, який був укладений на 1 рік, мало місце пошкодження автомобіля в результаті ДТП і виплачене страхове відшкодування в сумі 9,6 тис. грн. Визначити суму збитку і страхового відшкодування.

Задача 23

Страхувальник застрахував свій автомобіль на повну його вартість. Вартість автомобіля в новому стані становить 240 тис. грн. На момент укладення договору страхування процент його зносу склав 25 %. За умовами договору страхування франшиза складає 5 % від страхової суми. Внаслідок страхової події автомобіль відновленню не підлягає. Від автомобіля залишились окремі деталі, вартість яких складає 25 тис. грн. У зв'язку зі страховою подією страхувальник поніс додаткові витрати по спасінню засобу транспорту у сумі 2850 грн. Визначити суму страхового відшкодування за договором страхування.

Задача 24

Власник автомобіля нової марки застрахував свою відповідальність перед третіми особами за договором страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів у страховій компанії, яка має відповідну ліцензію. Страхувальник має стаж водія до одного року, тому страховик уклав договір страхування за найвищою тарифною ставкою – 2% до страхової суми. Страхувальник сплатив одноразовим внеском страховий платіж у сумі 2,3 тис. грн. Визначити розмір страхової суми, на яку був укладений договір страхування.

Задача 25

В господарстві громадянина сильним вітром повністю зруйнований дах житлового будинку. Страхова сума будинку складає 156 тис. грн. (з урахуванням 20% його зносу). Розрахувати суму страхового відшкодування, яку страховик повинен сплатити страхувальнику, з урахуванням того, що питома вага вартості даху складає 12% від загальної вартості будинку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Demianchuk M., Makhamadali B. H. o'g'li, Kotlubai V., Shramko H. The influence of globalization and integration processes on the activity of insurance organizations. *Economics. Ecology. Socium*. Odessa, 2019. № 3. P. 53–64.
2. Demyanchuk M., Maslii N., Stankova V. Cyber–insurance as a tool for minimizing the informational risks of the enterprise in the conditions of global economic development and society informatization. *Economics: time realities*. Odessa, 2018. No 5(39). P. 41–51. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2570060>.
3. International Insurance Fact Book 2016. URL: <http://www.iii.org/publications/international–insurance–fact–book–2016>.
4. Александрова Г. М., Мулеса Д. В. Аналіз сучасного стану особистого страхування в Україні. *Молодий вчений*. 2016. №3(30). С. 8–11.
5. Асоціація «Український ядерний форум». URL: <http://www.atomforum.org.ua>.
6. Безкровний О. В., Аранчій В. І., Лихопій В. І. Соціальне страхування : навчальний посібник. Полтава, 2016. 219 с.
7. Братюк В. П. Сутність кіберзлочинів та страховий захист від кіберризиків в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2015. № 9. С. 421–427.
8. Братюк В. П. Особливості сучасної практики страхування майна в Україні. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. Вип. 3. Т. 21. 2016. С. 48–51.
9. Брюховецька І. О. Класифікація страхування майна громадян. *Молодий вчений*. 2016. № 9 (36). С. 19–22.
10. Верещак В. Механізми впровадження накопичувального складника в систему обов'язкового пенсійного страхування України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. Вип. 2 (29), 2016. С. 89–96.
11. Віленчук О. М. Формування еквівалентності фінансово-економічних інтересів суб'єктів ринку аграрного страхування на засадах актуарної збалансованості. *Вісник ЖНАЕУ. Серія Фінанси, облік та аналіз господарської діяльності*. №1 (54), Т. 2. 2016. С. 137–147.
12. Гринчишин Я. М., Прокопюк А. В. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України. *Молодий вчений*. 2017. №3 (43). С. 622–626.

13. Дема Д. І., Віленчук О. М., Дем'янчук І. В. Страхові послуги: навч. посібник. К.: Алерта 2017. 526 с.

14. Дем'янчук М. А., Гуржий К. С. Аналіз маркетингової діяльності страхової компанії. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи*: зб. матеріалів V Міжнар. наук.–практ. конф., м. Одеса, 20–21 листопада 2017 р. Одеса, 2017. С. 112–114.

15. Дем'янчук М. А., Гуржий К. С. Трансформація страхового ринку в умовах розвитку цифрових технологій. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 25. С. 272–278.

16. Дем'янчук М. А., Маслій Н. Д. Кіберризика: види, особливості та можливі збитки. *Сучасні тенденції розвитку менеджменту та фінансово-економічної безпеки*: міжнар. наук.–практ. конф., м. Черкаси, 26 листопада 2018 р., м. Черкаси, 2018. С. 110–114.

17. Дем'янчук М. А., Маслій Н. Д. Нормативно-правове регулювання питань кібербезпеки в Україні. *Модернізація економіки у контексті інноваційного розвитку: напрями та пріоритети*: матеріали міжнар. наук.–практ. конф., м. Дніпро, 17 листопада 2018 р. Дніпро, 2018. С. 15–19.

18. Дем'янчук М. А., Мітева М. В. Фінансове планування діяльності страхової компанії. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи*: зб. матеріалів IV Міжнар. наук.–практ. конф., м. Одеса, 16–17 травня 2017 р. Одеса, 2016. С. 56–58.

19. Дем'янчук М. А., Станкова В. В. Організаційна модель процесу кіберстрахування. *Інвестиційно-інноваційні моделі розвитку підприємств в умовах сучасної нестабільності*: матеріали міжнар. наук.–практ. конф., м. Львів, 27 жовтня 2018 р. Львів, 2018. С. 118–122.

20. Дибя В. А. Сучасний стан та перспективи розвитку страхових компаній в Україні. *Економіка та держава*. 2016. № 11. С. 80–83.

21. Золотарьова О. В. Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. №11. С. 413–420.

22. Івашина Н. В. Кіберстрахування: новий інструмент страхового ринку. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я*: тези доп. XXV міжнар. наук.–практ. конф. МісгоСАД–2017, м. Харків, 17–19 трав. 2017 р.: у 4 ч. / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків: НТУ «ХПІ» Ч. IV. С. 208.

23. Ільчук В. П., Парубець О. М., Сугоняко Д. О. Інноваційні підходи до розвитку ринку кіберстрахування в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf
24. Кіберполіція попереджає українців про нові схеми смс-шахраїв. *Сьогодні*. 2017. 29 верес. 2017. URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/kiberpoliciya-preduprezhdaet-ukraincev-o-noviy-shemah-sms-moshennikov-1059751.html>
25. Кіберстрахування: новий інструмент ризик-менеджменту. URL: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1426423-kiber-strahuvannya-novij-instrument-rizik-menedzhmentu>
26. Кривошлик Т. Д. Сегмент видів страхування відповідальності власників джерел підвищеної небезпеки на страховому ринку України. *Фінанси, облік і аудит*. Випуск 2 (28), 2016. С. 64–79.
27. Кулина Г., Фаріон Я. Світовий ринок страхових послуг в умовах зміни парадигми глобального економічного розвитку. *Світ фінансів*. 2017. № 3(52). С. 48–59.
28. Ліга страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com>.
29. Малікова І. П. Оцінка концентрації страхового ринку України, її зв'язок з процесами монополізації та конкуренції. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 23. Частина 3. С. 76–79.
30. Михайленко О. Г. Страхування: навч. посіб. Дніпропетровськ: ДНУ, 2016. 156 с.
31. Міжнародна асоціація по страхуванню кредитів (International Credit Insurance & Surety Association). URL: <http://www.icisa.org/icisa/1599>
32. Міжнародна спілка авіаційних страховиків (International Union of Aerospace Insurers). URL: <http://www.iuai.org>
33. Міжнародна спілка з морського страхування (International Union of Marine Insurance). URL: <http://www.iumi.com>
34. Міжнародна спілка страховиків кредитів і інвестицій (International Union of Credit and Investment Insurers – Berne Union). URL: <http://www.berneunion.org/about-the-berne-union>
35. Міжнародна спілка страховиків технічних ризиків (International Association of Engineering Insurers (IMIA)). URL: <http://www.imia.com>
36. Наливайко Д. В. Особливості здійснення та значення страхування майна у системі фінансових послуг. *Молодий вчений*.

2016. № 3 (30). С. 130–133.

37. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг. URL: <http://nfp.gov.ua>

38. Неізнана О. В. Страхові послуги. Конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. 180 с.

39. Ніколаєнко С. М. Маркетингові дослідження ринку добровільного медичного страхування. *Економіка. Управління. Інновації*. 2016. Вип. № 3 (18). URL: <https://zu.edu.ua/fach.html>

40. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

41. Павленко О. П. Страхування ризиків фінансово–кредитних установ як домінуючого елемента ринку фінансових послуг. *Молодий вчений*. 2016. № 3 (30). С. 143–149.

42. Повітряний кодекс України: Закон України від 19.05.2011 №3393–VI. Дата оновлення: 07.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393–17#Text>

43. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010. Дата оновлення: 21.11.2021. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755–17>

44. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576–XII. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576–12>

45. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова Кабінету міністрів України від 14.08.1996 р. № 959. Дата оновлення: 06.04.2012. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959–96–п>

46. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками: Постанова Кабінету міністрів України від 18.12.1996 р. № 1523. Дата оновлення: 06.05.1999. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523–96–п>

47. Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03.02.2004 р. № 39. Дата оновлення: 17.07.2020. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0517–04>

48. Про обов'язкове страхування цивільно–правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. № 1961–IV. Дата оновлення: 07.01.2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1961–15>

49. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96–

ВР. Дата оновлення: 24.11.2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

50. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

51. Рубцова Н. М., Чкан І. О. Сучасний стан ринку медичного страхування в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Фінансовий простір*. 2015. № 4 (20). С. 167–172.

52. Рудь І. Ю. Аналіз страхового ринку України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 856–859.

53. Слободянюк Н. О., Прокопчук Г. Ю. Стан страхового ринку України на сучасному етапі, проблеми та перспективи його розвитку. *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). С. 166–170.

54. Сова О. Ю. Проблеми та перспективи розвитку страхового бізнесу в Україні. *Наука й економіка*. 2015. № 1 (37). С. 42–48.

55. Стратегія кібербезпеки України: Указ Президента України від 15.03.2016 р. № 96/2016. Дата оновлення: 15.03.2016. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>.

56. Страховий менеджмент : навчальний посібник / [Н.О. Бондар [та ін.] ; Міністерство освіти і науки України, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». Харків: ХАІ, 2016. 155 с.

57. Страхівка от кібер-рисків. URL: <https://habr.com/company/ruvds/blog/326530/>

58. Страхування від кібер-атак: тепер і на європейському ринку. URL: <https://www.dw.com/uk/страхування-від-кібер-атак-тепер-і-на-європейському-ринку/a-16950877>

59. Страхування кібер-ризиків. URL: <https://ehow.com.ua/strahuvannya/strahuvannya-kiber-rizikiv.html>

60. Фориншутер: інтернет-журнал о страховани и перестраховани. URL: <http://forinsurer.com>

61. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 28.10.2021. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

62. Шимків С. А. Стан та розвиток добровільного страхування від нещасних випадків в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. Вип. №11. С. 271–274.

Навчальне видання

Дем'янчук Марина Афанасіївна

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ

ПРАКТИКУМ

В авторській редакції

Підп. до друку 01.12.2021. Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. 6,19. Тираж 20 пр.

Зам. № 2382.

Видавець і виготовлювач

Одеський національний університет

імені І.І. Мечникова

Україна, 65982, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12

Тел.: (048)723 28 39, E-mail: druk@onu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.